በእውነት፣ በእውቀት፣ በእምነት እና በፍቅር ለህዝባችን የግንዛቤ እድገት ሳናሳልስ እንሰራለን!

የቀለም ቀንድ

ማክሰኞ ሰኔ 24 ቀን 2006 ዓ.ም ቅፅ 01 ቁጥር 03 ብር 10.00

አዲስ አበባ የማን ናት?

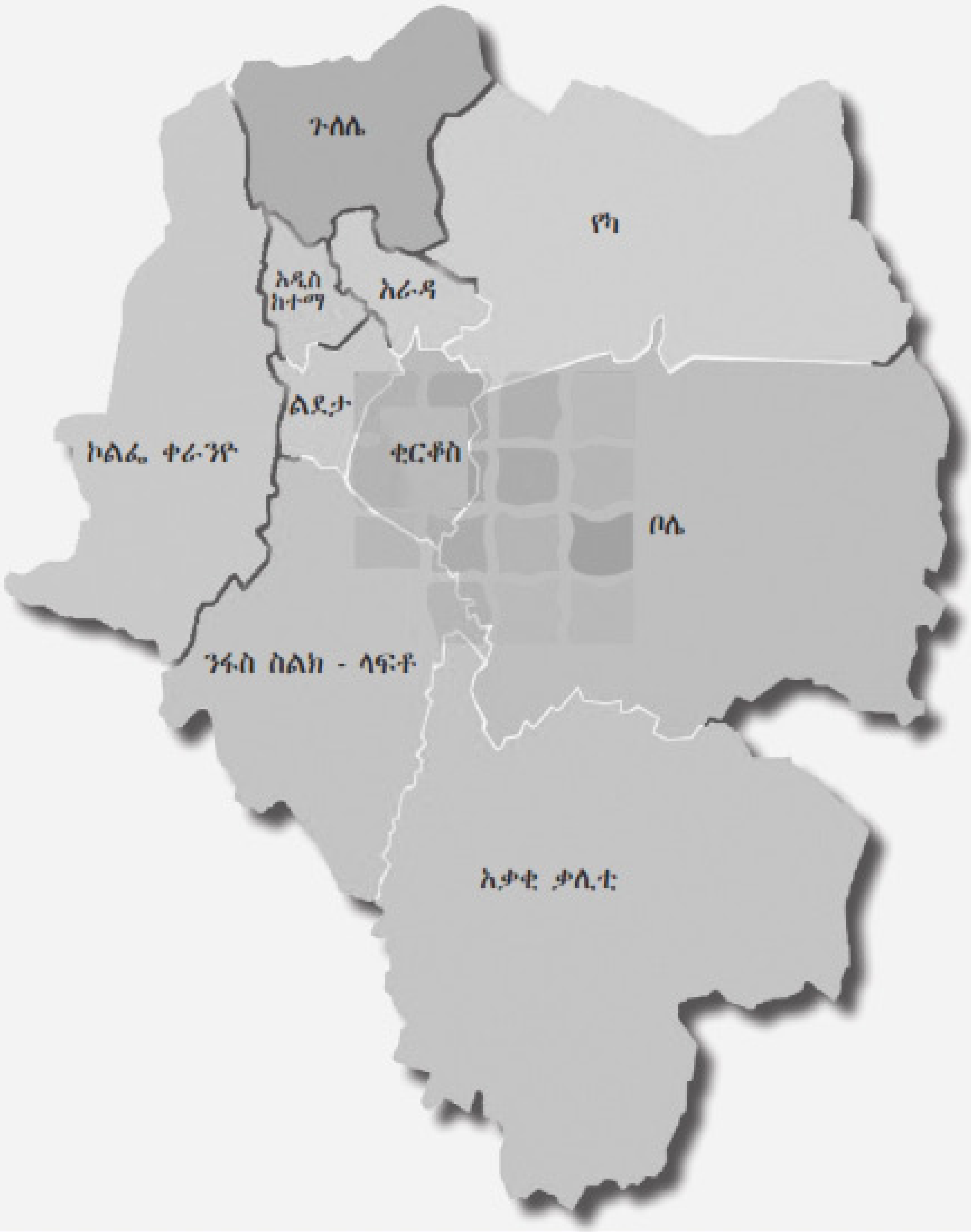

ከተቆረቆረች አንድ ክ/ዘመን ከሩብ አልፏታል፡፡ የብዙ ብሔር ብሔረሰቦች መናኸሪያ እንደመሆኗ አዲስ አበባ የራሷን ማንነት ፈጥራለች፡፡ ከተማዋ ግን የማናት ?

6

ተነስ!

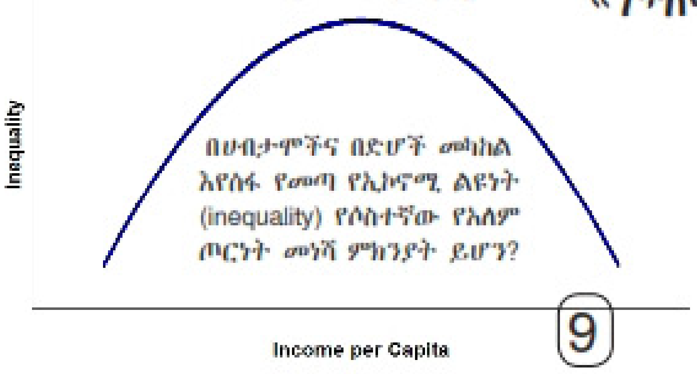

9

«ጉዳዩ መንግስት አለ ወይ ያስብላል»

ዶ/ር ያዕቆብ ኃይለ ማርያም

8

ዜና

“ወጣትነት እና ሰላማዊ ትግል” በሚል ርዕስ የውይይት መድረክ ተካሄደ

እሁድ በ22/10/2006ዓ.ም በአንድነት ፓርቲ ጽ/ቤት ከጠዋቱ 3:00 ጀምሮ “ወጣትነትና ሰላማዊ ትግል” በሚል ርዕስ ላይ ያተኮረ ውይይት በዶ/ር ዳኛቸው አሰፋ ጥናት አቅራቢነት ተከናውኗል:: በውይይቱም የአንድነት ለዲሞክራሲና ለፍትህ ፓርቲ አመራር አባላት ፣ጋዜጠኞች እንዲሁም ጥሪ የተደረገላቸው ታዳሚዎች ተገኝተዋል::

በዕለቱ ዶ/ር ዳኛቸው ፖለቲካ እንዲጠፋ ተደርጓል ብለው ገዥው ኢህአዴግ ሁሉንም የመከላከል ማውደም/defensive sovereignty/ ስኑልቦና ውስጥ ገብቷል በማለት፣ግለሰቦች ከተሰጣቸው የብሄር ማንነት ውጭ ሌላ ማንነት እንዳይኖራቸው እና እኩልነት፣ፍትህ፣ወዳጅነት፣ወንድማማችነት እንዲኖሩ ተደርጓል በማለት ድምዳሜ ላይ ለደረሱበት ጥናታዊ ጽሑፋቸው ሰፊ ትንታኔ ሰጥተዋል::
ከተሳታፊዎችም ለተነሱ ጥያቄዎችም ምላሽ በመስጠት የዕለቱ የውይይት መድረክ ተጠናቋል::

የታንዛንያ የአባይ ተፋሰስ ስምምነት እንደማታፀድቅ አስታወቀች

የታንዛንያ የውጭ ጉዳይ ሚኒስተር በርናርድ ሜምቤ ሃገራቸው የናይል ተፋሰስ ስምምነትን በቅርቡ ታፀድቃለች መባሉን አስተባበሉ:: በቅርቡ የታንዛንያ የውሃ ሀብት ሚኒስቴር ፕሮፌሰር ጄማኤ ማጌንቦ ሃገራቸው በመጪው ህዳር ወር ስምምነቱን ታጸድቃለች ማለታቸው ይታወሳል::
ይህን የውሃ ሀብት ሚኒስቴሩን ገለጻ አስመልክቶም የታንዛንያው የውጪ ጉዳይ ሚኒስቴር “እኔ የውጪ ጉዳይ ሚኒስተር ነኝ ፣በጉዳዩ ላይ ከፕሬዘዳንቱ ጋር ዘወትር የምነጋገረው እኔ ነኝ ፣ስምምነቱ የውጪ ጉዳይ ፖሊሲ አካል ነው ፡፡በህዳር ወር የሚደረግ የስምምነት ማጽደቅ አይኖርም፣ይህን አረጋግጣለሁ፡፡በዚህ ጉዳይ ላይ የታንዛንያ አቋም አልተለወጠም ፣ይህ የዲፕሎማሲ ጉዳይ እንጂ ማንኛውም ኢንጂነር አስተያየት የሚሰጥበት የቴክኒክ ጉዳይ አይደለም፡፡እኔ የምለው ግብጽ በአባይ ውሃ ላይ ትልቅ ዕድል ይኑራት ነው፣ምክንያቱም ሀገሪቱ በረሃ ነች ፣ልናስብላቸው ይገባል፡፡” ሲሉ መናገራቸውን ኢስት አፍሪካ መጽሄት ዘግቧል ፡፡

የኦሮሚያ ሬድዮና ቴሌቪዥን ድርጅት 20 ጋዜጠኞችን ከስራ አገደ

“ሀሳባችንን በነፃነት በመግለፃችን ነው ከስራ የታገድነው”ሲሉ ጋዜጠኞቹ ተናግረዋል::
የአዲስ አበባና የዩሪያዋ ልዩ ዞኖች ማስተርፕላን ጋር በተያያዘ የኦሮሚያ ሬድና ቴሌቪዥን ድርጅት ጥኳዴው ግምገማ 20 ጋዜጠኞችን “ጠባብ የፖለቲካ አመለካከት አላችሁ” በሚል ግምገማ ከስራ ማገዱን ምንጮች ገልጸዋል::
በማስተርፕላኑ ዙሪያ በሚያዚያ ወር ፖለቲከኞች፣ባለስልጣናትና ጋዜጠኞች የተሳተፉበት ውይይት በአዳማ ናዝሬት ተካሂዶ እንደነበር የሚታወስ ሲሆን፣በማስተር ፕላኑ ዙሪያ በኦሮሚያ ክልል በሚገኙ ዩንቨርሲቲዎች እንዲሁም በበርካታ ከተሞች ተቃዉሞና ረብሻ ከተከሰተ በኋላ ስብሰባዎችና ግምገማዎች በዛዛት ቀጥለዋል:: በሚያዚያ ወር በተካሄደው ውይይት ላይ ማስተርፕላኑን በተመለከተ በርካታ ጋዜጠኞች የተለያዩ ጥያቄዎችንና አስተያየቶችን እንደሰነዘሩ የገለፁት ምንጮቹ ፣በማስተርፕላኑ፣ በወቅታዊ ጉዳዮችና በሚድያ ነፃነት ዙሪያ ለ 2 ወር በዘለቀው የጋዜጠኞች ስልጠና ላይም ተመሳሳይ ሃሳብና ጥያቄዎችን እንደሰነዘሩ ገልጸዋል::
ከስራቸው የታገዱ ጋዜጠኞች የጸጥታ ሃይሎች በማስተርፕላኑ ምክንያት የተነሳውን ረብሻ በጥይት ሳይሆን በአስለቃሽ ጭስ መቆጣጠር ነበረበት ብለን ተናግረናል ማለታቸውን ምንጩ አትቷል::
የኦሮሚያ ሬድዮና ቴሌቪዥን ድርጅት ጋዜጠኞችን ያገደበትን ምክንያት ለማጣራት ያደረግነው ጥረት አልተሳካም::

የደሞዝ ጭማሪ ይደረጋል መባሉ የሸቀጦችን ዋጋ አናረ!

ሰሞኑን መንግስት ለመንግስት ሰራተኞች የደሞዝ ጭማሪ እንደሚያደርግ መግለፁን ተከትሎ የሸቀጦች ዋጋ መናር መጀመሩን ተጠቃሚዎች ገለፁ:: ዝቅተኛ ክፍያ የሚከፈላቸውን ሰራተኞች የኑሮ ችግራቸውን የሚቀርፍና ኑሮ ውድነቱንም የሚያካክስ የደሞዝ ጭማሪ እንደሚያደርግ በተለያዩ የመገናኛ ዘዴዎች መግለጹ የሸቀጦች ዋጋ እንዲንር ምክንያት መሆኑን ተጠቃሚዎች ተናገረዋል:: በአዲስ አበባ በተለያዩ የከተማዋ አካባቢዎች በተለይ በመርካቶ፣ በፒያሳ፣ በአውቶብስ ተራና በካሳንቺስ የዝግጅት ክፍላችን ዞሮ ያነጋገራቸው ተጠቃሚዎች እንደተናገሩት የሸቀጦች ዋጋ በፊት ከነበረበት ዋጋ ጭማሪ ማሳየቱን በተለይ ደግሞ የዘይት ዋጋ በፍጥነት መጨመሩን ገልፀዋል::
አንዳንድ ታዛቢዎች ግን በመጭው 2007 ምርጫ የሁሉንም መንግስት ሰራተኞች ድምጽ ለማግኘት የተደረገ ማባበያ እንጅ በሰራተኞች ላይ ምንም ለውጥ ሊመጣ እንደማይችል ከአሁን በፊት በተደረገው ጭማሪ ተጠቃሚ ከመሆን ይልቅ ባልተጠና የንብያ ሥርዓት ውስጥ ጉዳቱ እንዳመዘነ አስታውሰዋል::
ተጠቃሚዎቹ አክለውም መንግስት የመንግስት ሰራተኛውን ደሞዝ እንደጨመረ ሁሉ ጭማሪውን ተከትሎ የሚደረግ አላስፈላጊ የዋጋ ግሽበትን ሊከላከል እንደሚገባው ጠቁመዋል::

ምርጫ 2007 ሆይ ማስመሰያ ወይስ ማደናገሪያ ትሆን ይሆን ?

አዲሱ መኮንን

በዓለማችን በታሪክ እንደምናውቀው በአንድ ሀገር ዴሞክራሲያዊ ስራዓት መኖሩ የሚገለፀው የሀገሪቱ ህዝቦች በመጀመሪያ ደረጃ “ነፃነት” ማግኘት ሲችሉ ብቻ ነው፡፡ ነፃነት ማለትን በአራት ፊደላትና አንድ ቃል አቅልለን እንደምናየው ሳይሆን የሰው ልጆች ሁሉ በዘር፣ በሃይማኖት፣ በቋንቋ፣ በሀብት… ወዘተረፈ ሳይለያዩ ሰው ሁነው በመፈጠር በገኘው አካል በሚሰጥና በሚነጥቅ ሂደት ሳይሆን በተፈጥሮ የሚያገኘው መብት ነው፡፡ ዜጎች ነፃነት ማግኘት ቻሉ ማለት ደግሞ በአንድ ሀገር ፖለቲካዊ መረጋጋት፣ ኢኮኖሚያዊ እድገት፣ ፍትህ መስፈን፣ ጠንካራ ተቋማትን መፍጠር፣ ህዝባዊ ተቋማት ከማንኛውም ፖለቲካ ተፅኖ ነፃ መሆን፣ መሰና እና ብልሹ አሰራር አለመኖር፣ ሰብአዊ መብቶች በዘላቂነት መረጋገጥ፣ ማንኛውም ግለሰብ ከህግ በታች በመሆን በሀገሪቱ መተዳደሪያ ሰነድ ብቻ መመራት፣ ጥፋተኞች በሀገሪቱ ህጎች ብቻ መዳኘት፣ በዜጎች ዘንድ እኩል የሀብት ስርጭት እንዲኖር ማድረግ፣ ፍትሐዊና ወቅቱን የጠበቀ ምርጫ መኖር እና ዜጎች በሀገራቸው ተከባብረውና ተቻችለው በፍቅርና በደስታ የሚኖሩበት ሀገር እንድትሆን ያደርጋል፡፡ ስለዚህ በዚህ ልሔፍ ማየት የምፈልገው ምርጫ 2007 ማስመሰያ ወይስ ማደናገሪያ የሚለውን ርዕስ ሲሆን በአንድ ሀገር ዴሞክራሲያዊ ስርዓት እንዲኖር እና ተጠናክሮ እንዲቀጥል ከብዙ መሰረታዊ ነገሮች ውስጥ ዋንኛው ነፃ፣ ፍትሐዊ፣ ተአማኒነትና ወቅቱን የጠበቀ ምርጫ መኖር ነው፡፡ ይህ መሆኑ ዜጎች በንቁስ ውጥተው የሚፈልጉትንና ይጠቅመናል የሚሉትን ግለሰብ ወይም ፓርቲ መምረጥ ይችላሉ፡፡ አሸናፊና ተሸናፊ አካልም በሰፊው ህዝብ ፊት በሰላማዊ ሂደት ህዝባዊ ስልጣን እርክክብ ያደርጋሉ፡፡ በዚህ ዓይነት ሂደት ከላይ የጠቀስናቸው ነገሮች በአንድ ሀገር ውስጥ ይሰፍናሉ፡፡

ምርጫ መደበኛ በሆነ መንገድ ዜጎች የሚፈልጉትን ግለሰብ ወይም ፓርቲ የሚመርጡበት ሂደት ነው፡፡ ጠቅለል ባለ ሁኔታ ምርጫ በዲሞክራሲያዊ መንገድ ዜጎች ተወካዮቻቸውን የሚመርጡበት ሂደት ሲሆን በዓለማችን በመጀመሪያ ተግባራዊ የሆነውም በዲሞክራሲያዊ ሂደት ህዝቦች ተሳትፎ በተጎናፀፊት አቴንስ ነው፡፡ በዓለማችን ላይ ነፃ ምርጫ ለመጀመሪያ ጊዜ መካሄድ የጀመረው ወደ 200 ዓመታት አካባቢ ሲሆን እስከ 18ኛው ክፍለ ዘመን ድረስ መሪዎች የፖለቲካ ስልጣናቸውን የሚጨብጡት በሁከት / insurrection/ ወይም በዘር /birth right/ ነበር፡፡ ከ18ኛ ክፍለ ዘመን በኋላ በአውሮፓ የፖለቲካ አስተምሮት መጀመሩ ወደ ዴሞክራሲያዊ ስርዓት እስቀፊልጎት ለህዝቦች ግዝቢ በመፍጠረ እና የኢንዱስትሪው አብዮት በህብረተሰቡ ዘንድ የፖለቲካ ንቃት ህሊና በመዳበሩ የግለሰብ መብት መከበርንና መሪዎችም ወደ ስልጣን የሚመጡበትን ሂደት ግምት ውስጥ በማስገባት ምርጫን አማራጭ የሌለው መሳሪያ ማድረግ ጀመረ፡፡ በዚህ የተነሳ መሪዎች ወደ ስልጣን የሚወጡበት መንገድ በዜጎች ንቁ ተሳትፎ እና በነፃ በምርጫ መሆኑ ተጀመረ፡፡

በዓለማችን ለመጀመሪያ ጊዜ በዴሞክራሲያዊ ሂደት በአንድ ድምፅ ፕሬዝዳንት ጆርጅ ዋሽንግተንን አ.ኢ.አ የካቲት 4.1789 በምርጫ መምረጥ የቻለች ሀገር አሜሪካ ነች፡፡ አሜሪካ ከእንግሊዝ ቅኝ ግዛት ነፃነት ካገኘች በኋላ ነፃ፣ፍትሐዊ እና ተዓማኒነት ያለውን የምርጫ ሂደት በማድረግ የመጀመሪያ ሀገር ብትሆንም ይህ ዓይነት ምርጫ በሂደት ወደ ሌላ አህጉራትም መድረሱ አልቀረም፡፡ በወቅቱ ምርጫ ላይ የተሳተፉት ግን በቁጥር ዝቅተኛ ነበሩ፡፡ በሰሜን አሜሪካ የህዝብ ተወካዮችን በፍትሐዊና ነፃ ለመምረጥ የምርጫ መተዳደሪያ ሰነዱ በፌደራል እና በክልል ህጎች ይመራል፡፡ በዚህ አንፃር በአሜሪካ ህገ-መንግስት አንቀፅ 1 መሰረት የኮንግረስ አባላት ምርጫ የሚካሄደው በየ 2 ዓመታት ሲሆን የህግ መወሰኛ ምክር ቤት አባላት ምርጫ ደግሞ በየ 6 ዓመታት ይደረጋል፡፡ በአሜሪካ ህገ-መንግስት አንቀፅ 2 የሀገሪቱ ፕሬዝዳንትና ምክትል ፕሬዝዳንት በስልጣን ላይ የሚቆዩት ለ 4 ዓመታት ብቻ ሲሆን በ1951 ለ22ኛ ጊዜ በተሻሻለው የአሜሪካ ህገ-መንግስት መሰረት ማንኛውም በህዝብ የተመረጠ ፕሬዝዳንት ለ4 ዓመት ሲሆን ፓርቲው ህዝብ ከፈለገውና ከደገፈው እንደገና ለሁለተኛ ጊዜ መመረጥ ይችላል፡፡

ዴሞክራሲ ህዝባዊ አስተዳደር መሆኑ የሚያረጋግጠው መራጩ ህዝብ ትክክለኛ፣ ነፃ፣ ፍትሐዊ እና ተዓማኒነት በሆነ ሂደት ተወካዮቻቸውን መምረጥ ሲችል ብቻ ሲሆን የተመረጠው የህዝብ ተወካይም የመራጩን ህዝብ ውሳኔ ሲያከብር ነው፡፡ በዴሞክራሲያዊ ምርጫ ሂደት ዜጎች ተወካዮቻቸውን መምረጥ ወይም ያለመምረጥ መብት አላቸው፣ በተባበሩት መንግስታት አጠቃላይ አዋጅ ሰብአዊ መብት /United Nation Universal Declaration of Human Right/ አንቀፅ 21 መሰረት ማንኛውም ሰው የሚፈልገውን አመለካከት የመያዝ ነፃነት እና ያለምንም መሸማቀቅ ሀሳቡን የመግለፅ፣ የመቀበል፣ መረጃን ማግኘት እና ሀሳቡን ያለገደብ የመግለፅ መብት አለው፡፡ ስለዚህ ምርጫው ዴሞክራሲያዊ፣ ትክክለኛ፣ ነፃ እና ታማኝነትን ለመራጩ ህዝብ የሚያሳይ መሆኑን ከሚጠቁሙ አማላካቾች ውስጥ፡-

ሀ. መራጩ ህዝብ ትክክለኛ መረጃ ስለሚመረጠው ፓርቲ እና አጩ ሊኖረው ይገባል፣

ለ. ተፎካካሪ ፖለቲካ ፓርቲዎች በምርጫ ቅስቀሳ ወቅት ነፃነት ሊኖራቸው ይገባል፣ ይህ ማለት ፖለቲካ ፓርቲዎች በነፃነት የሚመርጠው ህዝብ ጋር ለመገናኘት ፕሮግራማቸውን ማስተዋወቅ፣በራሪ ወረቀቶችን ማሰራጨት፣ ስለፕሮግራማቸውና ፖሊሲያቸውን ማስተዋወቅ፣

ሐ. ወጥ የሆ የምርጫ መተዳደሪያ ህግ ሊኖር ይገባል፡፡ ማንኛውም ተወዳዳሪ ፖለቲካ ፓርቲ ህጉን አክብሮ መንቀሳቀስ መቻል አለበት ህጉን የሚተላለፍ አካል ከሌላ ገለልተኛ የሆነ ለምርጫ ብቻ አገልግሎት የሚሰጥ ከመሰና የፀዳ ፍርድ ቤት ሊኖር ይገባል፡፡

መ. ህብረተሰቡ ስለ አመራረጥ ትምህርት ሊያገኝ ይገባል፣ እንዴት መምረጥ እንዳለበት ግንዛቤ ለመራጩ ህዝብ መስጠት፣ መራጩ ህዝብም ያለምንም ጫና ቀ ዝብነት እና ጫና የሚፈልገውንና ይጠቅመኛል የሚለውን ተወካይ የሚመርጥበት ሁኔታ መፈጠር አለበት፡፡

ዜጎች ትክክለኛ፣ ነፃ፣ ፍትሐዊ፣ ዴሞክራሲያዊ እና ተዓማኒነት ምርጫ ለማድረግ ወሳኝ ከሆኑት ተቋማት ውስጥ አንዱ “ነፃ ፕሬስ” ነው፡፡ ነፃው ፕሬስ ከምንም በላይ ነፃ፣ አስተማማኝ፣ ታማኝ፣ ከምንም ፖለቲካ ተፅኖ ነፃ እና ለመራጩ ህዝብ ጠቃሚ ሀሳቦችን የሚያስከብሩ መሆን አለበት፡፡

አፍሪካ በ6 ክልሎች የተከፋፈለች አህጉር ብትሆንም በዓለማችን በጣም አምባገነን በሆኑ የመንግስት አስተዳደር አካላት የሚመራጠው ግን ምስራቅ አፍሪካን ነው፡፡ ከምስራቅ አፍሪካ ውስጥ ደግሞ የአፍሪካ ቀንድ ሀገራት በዓለም ሁሉ በተለየ መልኩ ጨፍጫፊና አምባገነን መሪዎቻቸው በህዝቦች ላይ የሚያደርሱት በደል ይበል የሚያሰኝ ነው፡፡ በአፍሪካ በአንፃራዊ የተሻለ የፖለቲካ ነፃነት ይኖርበታል ተብሎ የሚገመተው ደቡብ አፍሪካ ሲሆን በዚህ ክልል የደቡብ አፍሪካ ልማት ኮሚሽን / Southern African Development Commission/ /SADC/ በክልሉ በሚገኙ ሀገራት የዜጎች ተሳትፎ በሁሉም ሁኔታ የተሻለ እና ዴሞክራሲያዊ ተግባሮችንም ለማከናወን በአንፃራዊ ጠንካራ ዴሞክራሲያዊ ተቋማት መኖራቸው ይታወቃል፡፡ የደቡብ አፍሪካ ልማት ኮሚሽን አባል ሀገሮች ለዜጎቻቸው እኩል እድል እና በፖለቲካ ጉዳይ ላይ በነፃት እንዲሳተፉ መተዳደሪያ መርሆችን በመንደፍ ሁኔታዎችን አመቻችቷል፡፡ ከነዚህ መሰረታዊ መርሆች ውስጥ በፖለቲካ ጉዳይ ላይ ዜጎች በነፃነት መሳተፍ፣ የመሰብሰብ ነፃነት መኖር፣ በፖለቲካ ጉዳይ ላይ የሚመለከታቸው አካላት እና የፖለቲካ አባላት መሪዎች ተቻችለው መስራት፣ ሁሉም የፖለቲካ ፓርቲዎች በሀገሪቱ እኩል የሚዲያ አጠቃቀም መብት መኖር፣ ሁሉም ዜጎች ለመምረጥም ሆነ ለመመረጥ እኩል መብት መኖራቸው፣ ለመራጩ ህዝብ ስለምርጫ ግንዛቤ ማስጨበጫ ትምህርት መስጠት፣ ፖለቲካ ፓርቲዎች የምርጫ ውጤታቸውን በፀጋ መቀበልና ማክበር፣ ነፃና ወገንተኛ ያልሆኑ ለምርጫ ጉዳይ ብቻ አገልግሎት የሚሰጥ ፍርድ ቤት መኖር… ወዘተረፈ፡፡ በእነዚህ ሀገራት ከሌሎች አፍሪካ ሀገራት በተሻለ ዴሞክራሲያዊ ምርጫ እንዲኖር እና ለዴሞክራሲያዊ ምርጫ የዜጎች ተሳትፎ እንዲጎለብት ከላይ የዘረዘርኳቸው መሰረታዊ መርሆች ተፈፃሚ መሆናቸው ይታወቃል፡፡

አፍሪካ ቀንድ ሀገራት ውስጥ በስልጣኔ ቀደምትነት እና በህዝብ ቁጥር በአፍሪካ ከናይጀሪያ ቀጥላ በሁለተኛ ደረጃ የምትገኝ ሀገር ኢትዮጵያ፡፡ ኢትዮጵያ በአፍሪካ ብቻ ሳይሆን በዓለም ጭምር በሁሉም ጉዳዮች ቀዳሚ ብትሆንም በዴሞክራሲያዊ ስርዓት ሂደት ግን በህዝቦቿ ችግር ሳይሆን ያለመታደል ሆኖ ወደ ስልጣን በሚመጡት መሪዎች እና ፓርቲዎች ጨፍላቂነትና አምባገነንነት የተነሳ በዓለም በመጨረሻ ደረጃ ላይ ትገኛለች፡፡ በተለይ በተለይ በአለማችን በአሁኑ ጊዜ ዘመናዊ የመንግስት የስልጣን እርክክብ በሰላማዊ ሂደት በሚካሄድበት ያለመታደል ሆኖ በሀገራችን ወደ ስልጣን የሚመጡ ሁሉ በሀይል ነው፡፡ ኢትዮጵያ ዘመናዊ የመንግስት አስተዳደርን በአፄ ሀይለስላሴ ዘመን ለመጀመሪያ ጊዜ ከሆኑት ሁኔታዎች ውስጥ አንዱ እና መሰረታዊ ማሳያው በተከለሀዋሪያ ተክለማሪያም ፊታውራሪነት የተረቀቀው እና በአፄ ሀይለስላሴ ፀድቆ ስራ ላይ የዋለው በታሪክ መጀመሪያው የተፃፈው ህገ-መንግስት እ.ኢ.አ በ1931 ሲሆን ይህ ህገ-መንግስት ገደብ የለሽ መብት እና ነፃትን የሰጠው ግን ለንጉሰ ነገስታትና ለንጉሳዊ ቤተሰቦች ብቻ ነበር፡፡ ሀገሪቱ ውስጥ ከፍተኛውን ቁጥር የሚይዘው ሰርዓቱ በከፋፈለው ጪሰኛ እና በተለያዩ አደ ግብብ መሃ ላይ የተሰማሩ የህብረተሰብ ክፍሎች በሌናት ሀገራቸው በዚህ ህገ-መንግስት መሰረት አንደ ዜጋ አይቆጠሩም ነበር፡፡ ሌላኛው 1955 በንጉሱ ዘመን የተሻሻለው ህገ-መንግስት የስም ለውጥ እንጂ ለኢትዮጵያውያን ከንጉሳውያን ውጪ ምንም ለውጥ አልሰጠም ነበር፡፡ እንዲያውም ይህ ህገ-መንግስት ለንጉሱ ፍፁም አምባገነናዊ እና ፈላጭ ቆራጭነት ስልጣን ነው የሰጠው፡፡ የአፄ ህገ-መንግስት ሁለት ምክር ቤት የህግ መወሰኛ እና የህግ መምሪያ ቢኖርም የምርጫው ሂደት ግን የላይኛው ምክር ቤት አባላት ከመኳንንትና መሳፍንት የሚመረጡትና የሚሾሙት በአፄው ሲሆን የታችኛው ምክር ቤት አባላት የሚመርጡትና የሚሾሙት በላይኛው ምክር ቤት አባል በሆኑት መኳንንትና መሳፍንት እንጂ ዴሞክራሲያዊ በሆነ ሂደት ኢትዮጵያውያን ሁሉ ተሳትፈውበት አልነበረም፡፡ ይህ አይነት አሰራር ደግሞ እየተንከባለለ እስከ ዛሬ ድረስ ለኢትዮጵያውያን ዋነኛ ችግር ሁኗል፡፡ በኢትዮጵያ ሌላኛው የዜጎችን መብት ጨፍላቂና ጨፍጫፊ ስርዓት ያደረገ ሲሆን ይህ ስርዓት የኢትዮጵያ ህዝብን ሁለንተናዊ መብት፣ ነፃነት እና ጥቅም ያሳገባዘበ ህገ-መንግስት እ.ኢ.አ በ1987 በውስጥ ቡድኖች ተሳትፎ ብቻ ተረቅቆ መፅደቁ ይታወቃል፡፡ ይህ ህገ-መንግስት የኢትዮጵያ ህዝብን ሀገራዊ የተሳትፎ መብቱን በመጨፍቅና ሙሉ ለሙሉ በመደምሰስ ለኢትዮጵያ ሰራተኛ ፓርቲ /ኢሰፓ/ እና ለዋናው ፕሬዝዳንቱ ለኮሎኔል መንግስቱ ሀይለማሪያም ገደብ የለሽ ስልጣን፣ ነፃነት፣ መብት… ወዘተረፈ ከመስጠት ውጭ ለቀረው ለኢትዮጵያ ህዝብ የፈየደው ምንም ነገር የለም፡፡ ደርግ በዚህ ህገ-መንግስት መሰረት የይስሙላ ምርጫ ማለትም የኢትዮጵያ ሰራተኛ ፓርቲ / ኢሰፓ/ አባላት ብቻ የተሳተፉበትን ምርጫ ብቻውን ሩጦ፣ ብቻውን ፎክሮ፣ ብቻውን ተወዳድሪያለሁ ብሎ በምርጫ አሸነፍኩ በማለት መተረቡ ለሁሉም ግልፅ ነው፡፡

ሌላኛው የ21ኛው ክፍለ ዘመን አምባገነንና ጨፍጫፊ ስርዓት ዴሞክራሲያዊ ጥያቄዎችን መልሸያለሁ ብሎ ከማውራት ባለፈ ከሌሎች የተለየ ፋይዳ ለኢትዮጵያ ህዝብ ያልፈየደው እንዲያውም ከሌሎች በተለየ የሀገሪቱን ድንበር

ወደ ገጽ 5 ዞሯል

የፍትህ ስርዓቱ ከፖለቲካ ተፅዕኖ ነጻ ይውጣ!!

በተደጋጋሚ እንደሚስተዋለው በሀገራችን በኢትዮጵያ ኢሰብአዊ ግፎች እየተፈፀሙ ይገኛሉ:: ዜጎች በህግ ስርዓቱ ፍትህ ሲጠይቁ አፋጣኝ ፍትህ እየተነፈጋቸው መሆኑ ተረጋግጧል:: በብዙ አምባገነን መንግስታት የህግና የፍትህ ስርዓቱ በፖለቲካ መሳሪያነት እንደሚያገለግል ይታወቃል:: ይህም የዜጎችን መብትና ጥቅም ከማስከበር አልፎ ለገዥዎች የስልጣን ዕድሜ ማራዘሚያ ምርኩዝ እንዲሆን ያደርገዋል:: በኢትዮጵያ ሀገራችንም ይህ ፖለቲካዊ ወገንተኝነት በግልጽ እየተተገበረ መሆኑን ተስተውሏል::

እንደ ማሳያ በቅርቡ በቤንሻንጉል ጉሙዝ ክልል ውስጥ የመኖር መብት የላችሁም በመባል፤ በአሰቃቂ ሁኔታ ከቤት ንብረታቸው የተፈናቀሉ ዜጎች፤ ግፍና ሰቆቃ ፈፅመውብናል ባሏቸው፤ የመንግስት አካላት ማለትም፤ በፌዴራል ጉዳዮች ሚኒስቴር ፤በክልሉ ርዕሰ መስተዳደር እና በወረዳው አስተዳዳሪ ላይ፤ በጠበቃቸው አማካኝነት የከፈቱት የፍትህ ጥያቄ በፌዴራል 8ኛ ምድብ ፍትህአብሔር ችሎት በመታየት ላይ መሆኑ ይታወቃል:: ሆኖም በዚህ የክርክር ሂደት ሰኔ 10 2006 ዓ.ም በዋለው ችሎት ተከሳሽ የፌዴራል ጉዳዮች ሚኒስቴር ተፈናቃይ ዜጎች ሀብት ንብረት ባለማፍራታቸው ለክስ የሚበቃ ጭብጥ የለውም ብሎ የሰጠው ምላሽ፤ በኢ.ፌ.ዲ.ሪ መንግስት የተደነገገውን የዳኝነት ስልጣን ከግምት ውስጥ ያላስገባ፤ በየትኛውም ደረጃ የሚገኝ አካል ከማንኛም የመንግስት ባለስልጣን እና ከማንኛውም ሌላ ተፅና ነፃ ነው የሚለውን የህገ-መንግስት አንቀጽ 79/02፤ 03 በመጣስ ዳኞች የቀረበላቸውን ክስ የመመርመር ነፃ መብታቸውን የተጋፋ መሆኑ የፍትህ ስርዓቱ በፖለቲካ ተፅዕኖ ስር የወደቀ ለመሆኑ ትልቅ ማመላከቻ ነው::

ስለሆነም መንግስት የፍትህ ተቋማትን ፤ከፖለቲካ ወገንተኝነትና ጥገኝነት ነፃ በማድረግ፤ የህግ የበላይነትን በማስፈን እንዲሁም የእያንዳንዱን ዜጋ ፍትሃዊ ጥያቄ በተጨባጭ በህግ ከለላ ስር ይመለስ ዘንድ ሁኔታዎችን እንዲያመቻች እንጠይቃለን::የህግ ስርዓቱን ህገ-መንግስቱን ፍትሃብሔሩና ፍጻሜን እና ሌሎች ሀገራዊና አለም አቀፍ ህጎችን መሰረት በማድረግ ኢሰብአዊ ድርጊት እየተፈፀመባቸው ያሉ ዜጎችን ሊታደጓቸው ይገባል እንላለን::

"የፍትህ ስርዓቱ በምንም መልኩ በፖለቲካው ተፅዕኖ ስር መውደቅ የለበትም !!!"•

መቄዶንያ የአረጋውያንና የአዕምሮ ህሙማን መርጃን ይጎብኙ

አድራሻ :- ኮተቤ ብረታ ብረት

ስልክ :- 0938 70 70 70

ዲኦንሄር ፐብሊሽንግ ሚዲያ እና ኮሚንኬሽን ኃ/የተ/የግ/ማህበር

መጋቢት 2006 ዓ.ም ተመሰረተ

ሥራ አስኪያጅ
ዮናስ ሙሉጌታ

ማኔጂንግ ኤዲተር
ሙሉቀን ተስፋው

ም/ማኔጂንግ ኤዲተር
መስከረም አበራ

ዋና አዘጋጅ
በለጠ ካሳ መኮንን
አድራሻ ፡ የካ ክ/ከተማ ወረዳ 2 የቤ.ቁ አዲስ
+251-911-58-90-88
beletekassa@gmail.com

ከፍተኛ አዘጋጅ
መለሰ እንግዳ

ሪፖርተር
ደረጀ ወንዲይፍራው

አምደኞች
መልካምሰው አባተ
ሽንቁጥ አየለ
ደምስ ሰይፉ
ኪያ ዓሊ
ቃልኪዳን ኃይሉ
አስፋው ጌታቸው
ማሙሸት አማረ
ገ/መድኀን ወ/አረጋዊ

የኮምፒውተር ፅሁፍ
ምናለሽዋ ሞገሴ

ሌይ ዓውት እና ዲዛይን
አህመድ ናስር ባለኪር
0913 70 09 22

ማስታወቂያና ሽያጭ
እንዳልካቸው ይመር
0911 464977

የዝግጅቱ ክፍሉ አድራሻ፡-
ቂርቆስ ክፍለ ከተማ ወረዳ 08
የቤት ቁጥር 471

ሔርቴጅ ህትመትና ንግድ ኃ/የተ/የግ /ማ
አድራሻ :ቂ/ክ/ከ/ ወረዳ 06 ቀበሌ 01 የቤ.ቁ 006

Email: yekelemkend@yahoo.com
Facebook: www.facebook.com/yekelemkend
Website:www.iwooket.com/yekelmkend
Mobile: +251934680524

በጎ አድራጎት እና በጎ ፈቃድ አምድ

የመንፈስ ጥንካሬ አንፀባራቂ ፍሬ

ገብረመድኅን ወልደአረጋዊ

ስለ በጎ-አድራጊነት ስንጽፍ ወይም ስንናገር፤ መሠረቱ ስለሆነው የሩኅሩኅነት መንፈስ፤ ተፈጥሮአዊ ማስጠት በመሆኑ በይሉኝታና በጥቅማ ጥቅም ስለማይሸነገለው እና በሰው ልጆች መሀል አድሎአዊ አመለካከት ስለማይንጸባረቅበት ድንቅ የአዛኝነት ባሕሪ በደፈናው አልያም በግርድፉ ማውጋታችን ወይም ማተታችን ብቻ አይደለም፡፡ በዝርዝርና በተሰለቀ ሁኔታ በበጎ አሳቢነት ስሜትና ስለ በጎ-አድራጊነትም ተግባር ሲኖረን በሚገባው የተቆርቋሪነት መንፈስ አስገዳጅነት፤ስለ ደግነት፤ስለ ሰብዓዊነት፤ ስለ ሰዎች ልኩልነት ወዘተ. በትህትና መወያየታችን ነው፡፡ ስለዚህ ንድፈ-ሐሳቦች በምንወያይበት ጊዜም የማይረሳን የግን ግኪ ሩሶ የሰብዓዊነት ፍልስፍና በመሆኑ፤እሱን ከሚገልጡት ጥልቅና ማጢቅ ቃላቶች መሀል የተወሰነውን ተውሰን እዚህ ጋር በቅድሚያ ማስነበቡ ተገቢ ይሆናል፡፡

‹‹ ግን ግኪ ሩሶ እ.ኤ.አ ከ 1712-1778 መኖሩ የሚነገርለት፤ በዘመነ አብርሆት በዕውቅ ፈላስፋነቱ፤ በደራሲነቱና በሥነ-መንግሥት ተመራማሪነቱ አንቱ ለመሰኘት የበቃ፤ በስዊትዘርላንድ የተወለደ ፈረንሳዊ ነው፡፡ ሩሶ በኪነ-ጥበብ፤ በኅብረተሰብ ጥናትና በትምህርት መስክ ሰፊ የንድፈ-ሐሳብ አስተዋፅዖ አድርጓል፡፡ ሰብዓዊ መብቶችን በሚመለከት ያቀረበው ሐሳብም ታዋቂነትን አስገኝቶለታል፡፡ ‹ሶሻል ኮንትራክት › በተሰኘው መጽሐፉም ‹ ሰዎች ሁሉ ሲወለዱ ዕኩል ናቸው › የሚለውን ቃል አስፍሯል፡፡ በተለይም ‹ ሰው በተፈጥሮው አጥፊ አይደለም፡፡ ጦርነቶችም ቢሆኑ በሰዎች መሀከል ያሉ ግንኙነቶች ሳይሆኑ በመንግሥታት መሀከል ያሉ ግንኙነቶች ናቸው፡፡ የጦርነት ዓላማ የጠላትን ወገን መደምሰስ በመሆኑ ከዚህ ግብ ለመድረስ መሣሪያ ይዘው የሚፋለሙትን የጠላት ወታደሮች ማጥፋት ይቻላል፡፡ ዳሩ ግን መሣሪያቸውን አስቀምጠው እጃቸውን ከሰጡ ጠላትነታቸው አከትሞ እንደማንኛውም ግለሰብ መታየት ስላለባቸው ሕይወታቸው ሊጠፋ አይገባም › የሚለው ንድፈ-ሐሳቡ የቀይ መስቀል እንቅስቃሴ በተለይም በመንግሥታት የፀደቁትንና በጄኔቫ ስምምነቶች ያተኳተቱትን መሠረታዊ የሰብዓዊነት መርሆዎች አዝሏል..፡፡

ስለ ሩሶና ከበጎ-አድራጎት ቅዱስ ተግባር ጋር ተዛምዶ ስላለው ሐሳቡ፤ ከፍ ሲል በጥቅስ እንደተቀመጠው በጥቂቱ ተብራርቷል፡፡ እሱ እንዳለውም ይሁን ከእሱም በፊት ይሁን በስተኋላ በተኖረውና ዛሬም ድረስ በዘለቀው የሰው ልጆች የኢብሮነት ሁኔታ እንደተረጋገጠው ‹ሰዎች ሁሉ ሲወለዱ ዕኩል ናቸው ›› የመባሉ እውነትነት የሐሳብ ስምምነት እንዳይኖር የሚያደርግ አቅም ያለው አይደለም፡፡ ከስምምነት ውጪ የሚያደርገው ነባራዊ ሐቅ ሰው ከተወለደ በኋላ በሚስተዋለው እድማስ-ሰፊ ልዩነት ውስጥ በጉልህ መከሰቱ ነው፡፡ ይህም ከስተት ገደብ-የለሽ በሆነው የሰው ልጆች ፍላጎትና በሆኑት ነገሮች ሁሉ ከአንድ የእርካታ ምዕራፍ ላይ ለማረፍ ካለመፈለግ የተቅበዘበዥነት ባሕሪ ሲመነጭ ይስተዋላል፡፡ ከመስተዋሉም የተነሳ ዓለማችንን ከጥንት ጀምሮ ባለ ሁለት መልክ አድርጓታል፡፡ እነዚህም ሁለት መልኮች ክፋትና በጎነት ናቸው፡፡ የትኛው ይመረጣል? የሚለው ጥያቄም እንደየሰዉ የአስተሳሰብና የአመለካከት ደረጃ ብቻም ሳይሆን እንደ ተፈጥሮአዊ ባሕሪው ሁኔታ ተጨባጭ የሚሆነውን መልስ የሚያገኝ ነው፡፡ በአባባል ደረጃ ብዙዎችን ያስማማል ተብሎ የሚወሰደው ግን ‹‹ በጎነት ይመረጣል ›› የሚለው መልስ ነው፡፡

በማለት ደረጃ መልሱ ወደ በጎነቱ ምርጫ ማጋደሉ እንተጠበቅ ሆኖ፤ ፈላስፋው፤ተመራማሪውና ደራሲው ሩሶ ደግሞ ‹‹ ሰው በተፈጥሮው አጥፊ አይደለም ›› የሚለን ድጋሚውን የምናጤንበት ሌላ ሐሳባዊ መመዘኛም ይኖራል፡፡ ሩሶ ሰው በተፈጥሮው አጥፊ አለመሆኑን ይንገረን እንጂ በሌላ የእውነት መመሪያ መነጽር ሲታይ፤ የዓለማችን ጣፋጭ ሕይወት የሚመረው በሰው ልጅ ክፉ አሳቢነት መሆኑን አይደለም የትላንቱ የዛሬው የዓለማችን እውነት አብጠርጥሮ የሚነግረን ሆኖ ይገኛል፡፡ የቱንም ያህል ‹‹ ሰው በተፈጥሮው አጥፊ አይደለም ›› ቢባልም፤ ሰው ለመከራም ይሁን ለተድላና ደስታ የመፈጠሩን ያህል የራሱን መሣሪያ ብልኃትና የማውደሚያ መሣሪያዎችን ለማምረት እንቅልፍ አጥቶ የሚያድር የተንኮል መርፌና ክር መሆኑን ማስተባበል አይቻልም፡፡

ደግሞም እንደገና ግን ግኪ ሩሶ ‹‹ ጦርነቶችም ቢሆኑ በሰዎች መሀከል ያሉ ግንኙነቶች ሳይሆኑ በመንግሥታት መሀከል ያሉ ግንኙነቶች ናቸው...›› ብሏል፡፡ ዳሩ ግን እሱ ይሁን ቢልም፤ በመንግሥታቱ ግንኙነት መሀከል ያሉትን ጦርነቶች ጉዳይ የሚወስኑት በሰው የተዋቀሩና በሰውም የሚዘወሩ መንግሥታት በመሆናቸው፤የዚህ ትስስር ውጤት በሰው ልጅ አዕምሮ ውስጥ በጎነትን የሚፋለም መጥፎና ራስ ወዳድ አስተሳሰብ መኖሩን በግልጽ የሚያመለክት ነው፡፡ በዚህን መሰሉ ንድፈ-ሐሳባዊ መከፈሪያ ሲመዘንም፤ በጎነት የከፋትና የደንታ-ቢስ ተግባራት ማንጸሪያ የመሆኑንን ያህል፤ በአንድ በኩል በማጼለሽነትና ወሰን-የለሽ በሆነው የራስ ወዳድነት ባሕሪ ግፊት የቆሸሸውን ዓለም ማፅጃ ሞራላዊ መሣሪያ ነው፡፡ በሌላ በኩልም ለሰው ልጆች በሙሉ ዙሪያ መለስ ደህንነት አማራጭ የሌለው ዋስትና መሆኑ፤ መቼም ቢሆን ሊያወዛግብ የማይችል ነው፡፡

በጎነት በአጠቃላይ በእንደበት እንደሚመስከርለት፤ እጅግም ማራኪና ግሩም የሆኑ ቃላት እንደሚደረደርለት፤ ድንበር፤ ዘር፤ ቀለም፤ ቋንቋ፤ ሃይማኖት፤ የፖለቲካ አቋም በማይገድበው ሰብዓዊ አገልግሎቱ መከሰቱን ስለምነውና ስለሰማነው ብቻ በአንድ አጋጣሚ የተፈጠረ ወይም የሚፈጠር እንግዳ ደራሽ ተግባር አይደለም፡፡ ይልቁንም በጎነት ማኅበረሰብና ደንታ ቢስ መንግሥታት ለዘነጓቸው የሰው ልጆች፤ በችግር፤ በችጋርና በወሰን የለሽ የሲቃይ ገመድ እግር ተወርች ሊታሰሩ ነክቋሉች አለኝታ የመሆን ቁርጠኝነት ውጤት ነው፡፡ ለተዘነጉና በሕይወት እያሉም ለተረሱ መከረኞች፤ አቅም በፈቀደ መጠን መመኪያ ምርኩዝ ለመሆን ጥቂቶች አዕምሮአቸውን ቀንና ለሊት የሚያሠሩበት የመልካም አድራጊነት ሰብዕና አበረታች ኃይል ነው፡፡ የሰብዓዊ አገልግሎትን በጎ ሥራ ለማከናወን የሚያስችለውና የጎስቋሎችን የድርሱልኝ ጩኸት ፈጥኖ ለመስማት የሚያስችለን ስሜት የሚያነቃቃ መንፈሳዊ አውታር ነው፡፡

ስለሆነም በጎነት ባለበት ሥፍራ ሁሉ በጎ ነገርን በራስ ፈቃድ የመፈጸም፤ ስለ በጎ-አድራጊነትም ተግባር ሌሎች ብዙዎች እንዲተባበሩ የማድረጉ የማይሰክን፤ የማይሰለችና ለፈተናዎች ሁሉ የማይበገር የተነሳሽነት አቅም ይኖራል፡፡ ይህም አቅም በበጎ-አድራጊው ግለሰብ መንፈሳዊ ጥንካሬ የሚገለጽ ነው፡፡ የበጎነት መሠረቱ ርኅራኄ የመሆኑን ያህል የሚያደክመውና የሚያበረታው ኃይሉም መንፈሳዊ ጥንካሬው ነው፡፡ ኃይሉ ይህ ስለሆነም ነው በጎ ሰዎች፤ ለበርካቶች እጅግ ከባድና የማይሞከር ሥራ ሆኖ የሚሰማቸውን፤ ከወሰንም በላይ የሚገዘፍና የሚደነቅበትን፤ አንድ አንድ ደካሞችና አርቆ የማስተዋል ችግር የተጠናወታቸው ሰዎችም ‹‹ ለጽድቅና መንግሥተ-ሰማያትን ለመውረስ ብለው የሚሠሩት ሥራ አይመስለንም...›› በማለት ሊያናንቁት የሚፈልጉትን እጅግ የተወደደውንና የተከበረውን የበጎ-አድራጊነት ተግባር በፍቅር የሚያከናውኑት፡፡ ስለ በጎነትም ሲሉ በጎ ሰዎች የሚከፈለውን ማንኛውንም ዓይነት መስዋዕትነት ለመክፈል በሚኖራቸው ዝግጁነት መጠን፤ ስለ ሰብዓዊ አገልግሎት ሲባል ከየትኛውም አቅጣጫ የሚሰማውን የጥሪ ደወል በማድመጥ በጎውን ሁሉ ለማድረግ በአስፈላጊው ሥፍራና ጊዜ በተቻላቸው አቅም ሁሉ ፈጥነው የሚገኙት፡፡

እንግዲህ ባለፈው ሳምንት በዚሁ ጋዜጣና በዚሁ ዐምድ ለማመላከት እንደተሞከረው፤ ልቡ በርኅራኄ የተመላው፤ ቀዳሚውና ምናልባትም ብቸኛው የበጎ-አድራጎት ተግባር ፋና ወጊ ሄንሪ ዱና አለመሆኑ የሚታወቅ ነው፡፡ እሱን የመሰሉትና ለእሱም ፍሬያማነት የበኩላቸውን አስተዋጽኦ ያበረከቱ፤ ራሱም ‹‹ የመልካምነት አርአያዎቼ ናቸው ›› በማለት የመሰከረላቸው በጎዎች ነበሩ፡፡ ከእሱ እንፀባራቂ ተግባርና ከህልፈቱም በስተኋላ ትንሽ የማይባሉ የመንፈሳዊ ጥንካሬ ጣፋጭ ፍሬ የሆነው የበጎ-አድራጎት ተግባር ተዋናዮች ተፈጥረዋል፡፡ ‹‹ ነገርን ነገር ያነሳዋል፤ እንጨት ሊቃሚን ውሃ ቀጂ ያገኘዋል ›› እንዲሉ፤ በዚሁ አጋጣሚ ከሄንሪ ቀጥሎ ፋናውን የተከተሉትን ለጊዜው እቆይተን ከእሱ በፊት የነበሩትንና ለእሱም የበጎነት ሥራ መቅናት ተብዢ የሆኑትን በምሳሌነት ጠቅሶ አርገን ብናልፍ አይከፋም፡፡

ከዱና በፊት ‹‹ የበጎ መስቀል አበው ›› በመባል የሚታወቁና ስማቸው በታሪካዊው የቅን ሥራ ተግባር መዝገብ ውስጥ የሠፈረላቸው ሰዎች ነበሩ፡፡ እንደሱም ሁሉ፤ በ1850 እ.ኤ.አ በደራሲነቷ የምትታወቀውና ሚስስ ቢችር ስቶው የምትባለው ሩህሩህ ሴት በበጎነታቸው ከሚጠቀሱት መሀል አንዷ ነበረች፡፡ ሚስስ ኤልሣቤጥ ፍራይም ሌላዋ የደግነት አብነት ሆኖ ያለፈች እመቤት መሆኗን ታሪክ መስከርላታል፡፡ በክሬሚያ በተካሄደው የሩሲያና የእንግሊጣር ፍልሚያ ወቅት ሰብዓዊ አገልግሎት በማበርከቷ የምትታወቀውና በሙያዋ ነርስ የሆነችው ፍሎሬንስ ናይትንጌልም በበጎ-አድራጊነቷ የእነ ሚስስ በቻርንና ኤልሣቤጥን ታሪክ የምትጋራ ነች፡፡

በተለይ ይህችው ሴት፤የእንግሊጣሩ ጋዜጠኛ ዊሊያም ረስል፤የክሬሚያን ጦርነት አስከፊነትና በዚህም ምክንያት በቁስለኛ ወታደሮች ላይ የደረሰውን ዘግናኝ ስቃይ በተመለከተ ለንባብ ያበቃውን ስሜት ቀስቃሽ ጽሑፍ መነሻ በማድረግ የእንግሊጣር መንግሥት የሰጣትን የሰብዓዊ አገልግሎት ኃላፊነት ‹‹ ከ 37 ›› ባልደረቦቿ ጋር በመሆን በብቃት መወጣቷ በነኒቷን በሚያትተው ታሪካዊ ማስታወሻ ላይ በጉልህ ሠፍሮላታል፡፡ የሰብዓዊ አገልግሎት ኃላፊነቷን እንዳችም ዓይነት ድካም ሳይፈትናት፤ በምሽትና በድቅድቅ ጨለማ ፋኖሷን ይዛ ትወጣ ስለነበርም ‹‹ የፋኖሷ እመቤት ›› የሚለውን ተወዳጭ ስም አትርፋለች፡፡ እንደዚያም ሁሉ በሩሲያ ወገን በኩል በመሰል ተግባር ከ300 ባልደረቦቿ ጋር የተሰማራችውና ሚናዋን በብቃት የተወጣችው፤ እማሊት ሆይ ሄለን ፓውሎው ነበረች፡፡

በሌላም በኩል ደግሞ የቀይ መስቀል ማኅበር ከመቋቋሙ በፊት፤ ‹‹ የጄኔቫ የበጎ አድራጎት ማኅበር ›› በሄንሪ ዱና ተቋም የቀረበውን ‹‹ የሶልፈሪኖ ማስታወሻ ›› ን መሠረት በማድረግ ተግባሩን በስፋትና በጥልቀት ለማካሄድ የሚያስችለውን ዕቅድ እንዴት ተግባራዊ ማድረግ እንደሚኖርበት በውይይት እጅጉን ይዞ የቀረበ ቀዳሚው በጎ-አድራጊ ማኅበር ሲሆን፤ በወቅቱ የማኅበሩ መሪ ማገባር-ቀደሙ አወያይ የነበረው ጉስታቭ ሞይኒየር አንዱ የበጎነት ምሳሌ ነበር፡፡ በጉስታቭ ሞይኒየ አስተባባሪነት የተጀመረው ውይይትም እነ ጀነራል ጉላሌሚ ዱፈርን፤ እነ ዶክተር ሉዊ አፒያን፤ እነ ዶክተር ቴዎዶር ሞንዬንና የማስታወሻው ጸሐፊ የሆነውን ሄንሪ ዱናን በአባልነት በማቀፍ ውይይቱን ከአካሄደና አንድ አጠቃላይ ስምምነት ላይ ከደረሰ በኋላ ‹‹ ለቁስለኛ ወታደሮች ዕርዳታ የሚያቀርብ ቋሚ ዓለም አቀፍ ኮሚቴ›› በማለት ራሱን በመሰየም፤ የዓለም አቀፉን ቀይ መስቀልና ቀይ ጨረቃ ማኅበር በፅኑ መሠረት ላይ ለማዋቀር በቅቷል፡፡

በዚህና በመሳሰሉት መመዘኛዎች ሲታይም በጎ-አድራጊነት ‹‹ የፋንፋኑ ሳምራዊ ›› ነት ተግባር መሆኑ አያከራክርም፡፡ ይሁንና ብቻ አይደለም በጎ-አድራጊነት፡፡ እጅግ ከፍተኛ የሆነውን የርኅራኄ ተግባር ለመወጣት ራስን ብቁ አድርጎ መገኘት መቻልም ነው እንጂ፡፡ ሌሎች ደኅንነት ሲባል፤ ለብዙዎች ከሲቃይና መከራ መላቀቅ ሲባል፤ ራስን ለመሰዋት ራስን አሳምኖ የመገኘት ቁርጠኝነትም ነው፡፡ ከዚህም ባሻገር በጎ-አድራጊነት በሌላ ወካይ ቋንቋ ሲገለጽ፤ የመንፈስ ጥንካሬ አንፀባራቂ ፍሬ ነው፡፡ ግን ግን የዚህ አንፀባራቂ የመንፈስ ጥንካሬ ፍሬ በሃገራችን ያለው ገጽታ ምን ይመስላል? በሚያበረታታ ደረጃ ላይ ይገኛል ወይስ ገና በአስተማማኝ ፅኑ መሠረት ላይ ለመቆም የሚውተረተር ነው? የበጎነትን ዘር ለማብዛት፤ ፍሬውም እንዲጎመራ ለማድረግ የሚያስችል ለም ማኅበረሰባዊ ባሕልስ በኢትዮጵያችን ውስጥ አለ ወይ? ስለ በጎነትና መገለጫው ስለሚሆነው የበጎ-አድራጊነት ተግባር አብዛኛው ዜጋ ጊዜውን፤ እውቀቱን፤ ጉልበቱንና ገንዘቡን እንዲሰዋ ለማድረግም ይሁን የዚህ መልካም ተግባሩ አዝማሪ ባለቤት በመሆንም ኩራት እንዲሰማው ለማስቻል ምን መደረግ አለበት? የሚለውን ወደፊት የምንመለከተው ይሆናል፡፡ ለዚህ መሰሉ ሐሳብ መንሸራሸር ደግሞ ጥቂትም ቢሆኑ አርአያ የሚሆኑን በጎዎች አሉን፤ የእነሱን ሰብዓዊ አገልግሎት እያነሳን አንሰው ነገር እናጣም፡፡ ያስነበትን።

ታጋቹ

ከሳምንት የቀጠለ

ቃልኪዳን ኃይሉ

ዶክተር መልካ እጅግ በጣም እንደ ደነገጠ ያስታውቃል፤ ያ ምቾትና ድሎት የሞላበት ፊቱ ወዘና ርቆት ቀን ቀን የሚለብሰውን ጋወን መስሏል፡፡ ያለበት ክፍል መልካም ያልሆነ ጠረን አለው፤ ለነገሩ ሌሊቱን ሙሉ እዚሁ ታግቶ ስላደረ ከሚተነፍገው ጠረን ጋር ተላምዷል፡፡ አንድ ትንሽዬ መስኮት እና ባለሁለት ተካፋች የብረት በር ያለው ሰፊ ክፍል ውስጥ ነው፡፡ ክፍሉ ከጣራው በታች በአቡጀዲ የተሰራ ኮርኒስ ባይኖረውም ለኮርኒስ ማሰሪያ ነው መሰል አጣናዎች በየቦታው ከቆርቆሮው ጣሪያ በታች ከቤቱ ዋና ማገር ላይ አንድ ላይ ተመተዋል፡፡

በአንድ ጥግ በኩል ተጠርጎ በማያውቀው ወለል ላይ ብዙ ዘይት ይሁን ጋዝ ያበላሻቸው በርሜሎች ብቻቸውን እንዲሁም አንዳቸው በአንዳቸው ላይ ተደራርበው ተቀምጠዋል፡፡ የክፍሉ ግርግዳ ቢጫ ቀለም እንደተቀባ ባይካድም ቀለሙ ለቆ እንዲሁም በጣም ቆሽሿል፡፡

የውስጥ ደዌ ሐኪሙ መልካ ከወደ ጥግ አካባቢ ባለች የጥጥ ፍርሽ ላይ የሳብ እና የአቧራ ድብልቅ ጠረን ያለውን አዳፋ ብርድ ልብስ ተከናንቦ ኩርምት ብሎ ተቀምጧል፡፡ ችግር የሆነበት ለምን እዚህ እንደመጣ መልስ የሚሰጠው ሰው ማጣቱ ነው፡፡ አሁን ቅርብ ጊዜ ነው ከእንቅልፉ የነቃው፡፡ ሌሊቱን ሙሉ እንቅልፍ ባይኑ ሳይዞር ነበር ያደረው፡፡ ግን ለወጉ ያህል ወፍ ጭጭ ሲል እንቅልፍ አይሉት ሰመመን ሸለብ አድርጎት ነበር፡፡ ቢሆንም እንቅልፉን በወጉ ሳያጣጥም ነበር ብትት ያለው፡፡

ነገሮችን በቅጡ ለማስተዋል እየሞከረ ነው፡፡ ለምን እዚህ መጣ? እነማናቸው እዚህ ያመጡት? ከማን ጋር ተጣልቶ ነበር? ግራ ገባው፡፡ ማንን ይጠርጥር? በቅርቡ ማንን አስቀይሞ ነበር? ሁሉንም ታካሚዎቹን በደንብ ነው ያስተናገደው፡፡ ታዲያ ማን ለምን እዚህ አመጣው?

ሰስት ሰአት ከአርባ አካባቢ ከማርቆስ ግሮሰሪ ሁለት ደብል ጅንና ሃየት ተከ ላ በአንዳንድ ትንፋሹ ጠጥቶ ሲወጣ ነው የያዙት፡፡ከጓደኞቹ ጋር ለሶማቂ የሆነ ጨዋታ ሲያደርግ ነበር፡፡በእርግጥ ስለ መንግስት ፍትሕ አልባነት፤በሀገሪቱ መልካም አስተዳደር እንደሌለ፤ይህች ሀገር በኢህአዴግ መተዳደር እንደሌለባት ሲደሰኩር ነበር፡፡ ሰዎች እንዲያምኑት እና እንዲያደምጡትም ያደኑ ሀገራት የሚባሉትን ልምድ እና ተሞክሮ አጣቅሶ ወዳጆቹን ሊያስረዳ ሞክሯል፡፡

በብሄር የተከፋፈለ ሀገር መጨረሻው መፈራረስ እንጂ በአንድነት ተዋዶና ተፋቅሮ መቅረት እንዳልሆነ ሩሰያን እያነሳ አብረውት ለሚጠጡት ጓደኞቹ አስረዳቸው፤ መንግስት ላወጣው ሕግ ሳይገዛ፤ ላረቀቀው ፖሊሲ ሳይታዘዝ እንዴት ሕዝቡን ሊያስገድድ ይችላል ብሏል፡፡ ትውልድን መቅረፅ ቁርቶ ማደንዘዝ ማፍዘዝ ተይዟል፤ የትምህርት ፖሊሰው ለድሃው ኢትዮጵያዊ ማዶልዶሚያ እንጂ ለባለስልጣናቱ ማቲዎች እንደማይመጥናቸው በፈዝ ተሳልቋል፤ የመንግስት ሰራተኛ የሚከፈለው ደሞዝ ከኑሮው ጋር እንደማይመጣጠን፤ እኩል የትምህርት ደረጃ ላይ የሚገኙ ሰዎች የተለያየ ደሞዝ የማግኘታቸው ጉዳይ አስቆጥቶታል፤ እንደውም የአንድ የጤና ባለሙያ እና አንድ የሂሳብ ባለሙያ እኩል ተቀጥረው ባሙቱ መጨረሻ ግን አካውንታንቱ የጤና ባለሙያውን ከሁለት ሺህ በበለጠ የወር ደሞዝተኛ ይሆናል ብሏል፤ የሚኒስትሩ የቀን አበል ለሌላው ደሞዝ መሆን እንደሌለበት በድፍረት ተናግሯል፤ ስለዚህም በስልጣን ላይ ያለው መንግስት ሊወርድ ይገባል ብሏል፡፡

ከተቻለ በምርጫ ካልተቻለ ግን አመፅ አይነን የማያሳሽ አማራጭ እንደሆነ በድፍረት ለጓደኞቹ አጫውቷቸዋል፡፡ የስራ ማቆም አድማ፤ ከመንግስት ተቋማት ምንም አይነት ግብይት አለማድረግ፤ ሕዝቡ የብሔርና የጎጥ ጥያቄ ወደ ጎን ገፋ አድርጎ የአንድነትና የነፃነት ጥያቄ ማስቀደም እንደሚገባ ገልጿል፤ምሁራኑም ወጣቶቹን አስተባብረው ኢትዮጵያን የነፃነት ጎህ ሊያቀዳጁ ይገባል ብሏል፡፡እራሱ ዶክተር መልካ፡፡የማታው ነገር አይታወሰው ነው፡፡ምንው አፈን በቆረጠው አለ፡፡ግን አለወትሮው ትናንት ምን አስቀባጠረው?

ትናንት ዶክተር መልካ ከልክ በላይ ተበሳጭቶ ነበር፡፡ ከሚሰራበት ፓውሎስ ስፔሻላይዝድ ሆስፒታል ውስጥ ከውስጥ ደዌ ህክምና የትምህርት ክፍል ኃላፊነት እንዲነሳ ተደረገ፡፡ የተነሳበት ምክንያት ነው ይብሰኑ ደሙን ያፈላው፡፡ እንደ ለአምስት በቅጡ አታወያይም፤ በስርህ ያሉትን ሰዎች በአጠቃላይ እንደ ኮካ ጠርሙስ አንድ አይነት አድርገህ አላቢቃህቸውም፤ እርስ በእርስ አትግግነሙም፤ በስርህ እንደም አባል አልመለመልከም በሚሉ ሰንኩልና ከሙያው ጋር በማይገናኙ ምክንያቶች ከቦታው አነሱት፡፡

ዶክተር መልካ ደብዳቤው ከደረሰው በኋላ እንዲህ እያለ ሰራሱ ይደሰኩር ጀመር፡፡ "ሌሕዝብ የሚጠቅመው እንደ ለአምስት፤ ተጓዳኝ.. ምናምን ሳይሆን የሆስፒታሉን ሰራና ሰራተኞች ማዘመን ነው፡፡ በዘመድ ባዝማድ የሚያከመሩና የሚያሳከሙትን የሆስፒታሉን ሰራተኞች ማረቅ ነው፡፡ ከጥበቃ ጀምሮ እስከ ሀኪሙ ድረስ መመናጨቅ እና መንጓጠታ የሚደርስበትን ሕዝብ ምንድነው ችግሩ ብሎ ማድመጥ ይቀል ነበር፡፡ ሐኪሙ ሳይሆን አሲጋ ገፊው እራሱ የፈጣሪ ያህል በበሽተኛው ላይ ስልጣን ባለበት ጊቢ ውስጥ አንድ ለአምስት ብሎ ቅንጦት አይገባኝም፡፡ ፓውሎስ ለመታከም የፈለገ ሰው ከጤና ጣቢያ መሸኛ ደብዳቤ ብቻ አያስፈልገውም፤ ቢቻል እዚያው የሚሰራ ሐኪም መሆን ካልሆነ ፓውሎስ የሚሰራ ፅዳት ሰራተኛ ዘመድ ማግኘት በሚያጓጓበት መስሪያ ቤት እባል ሁኑ አትሁኑ ብሎ መመልመል መቼም ሹፈት ነው፡፡ ትልቅ ስላቅ፡፡"

ዶክተር መልካ ንዴቱ ሳይበርድ ቀትን ሙሉ ዋለ፡፡ ቢቀልልኝ ብሎ የአምስተኛ አመት የህክምና ተማሪዎቹን ለማስተማር ሄደ፡፡ በአሉቱም ቤድ ሳይድ ስለነበር፤ ቤድ ሳይድ ላይ አንዱን ተማሪ የንዴቱ መወጫ አደረገው፡፡ የሙቀ ሁለት ቁጥር አሲጋ የስኳር በሽተኛ ላይ ነበር ለማስተማር አቅዶ የነበረው፡፡ አጨው ሐኪም ተዘጋጅሁ ብሎ ልቡ ውልቅ ብሎ ነበር፡፡ ቢሆንም ከመልካ ጋር ሊገናኑ አልቻሉም፡፡ ዛሬ መልካ ባይናደድ ኖሮ እንደ አቅሙ እና መመለስ የነበረበትን ይጠይቀው ነበር፡፡ ግን ተናደ ስለዚህ ጭልጥ አድርጎ የሸመደደውን የህክምና ሳይንስ ትምህርት ሁሉ ይተንትነው ጀመር፡፡

መልካ እንዲህ ተማሪዎቹ ከሚያውቁት በላይ የሚጠይቃቸው፤ አላስፈላጊ ሁቲት የሚያበዛባቸው በሌራት ምክንያት ነው፡፡ እንደኛው ዋርድ ውስጥ ቆንጆና ወጣት ሴት አሲታማሚዎች ካሉ፤ ተማሪዎቹ በእውቀት የተገዳደሩት ሲመስለው እነሱን እንደማያውቁ ከእሱ እንደማይበልጡ ለማሳየት፤ተማሪን ከተማሪ የእውቀት ደረጃቸውን ለመለየት እነዚህ ሁሉ ካልሆኑ ግን እንዲህ እንደዛሬው ከተናደደ ነው፡፡አጨ ሐኪሞቹን የሚያደናብራቸው ያልጠበቁትን የአንድ፤የሁለትና የሶስተኛ አመት ትምህርታቸውን ልክ እንደ አናቶሚ፤ፊዚዮሎጂ፤ባዮኬሚስትሪ፤ኢፒዲሞሎጂ... የመሳሰለውን የትምህርት አይነት እየጠየቀ ነው፡፡

አጨ ሐኪሞቹ አጠናን ብለው ልባቸው ውልቅ ሲል ባዶ አድርጎ ወደ ዶርምና ቤተመጻሕፍት ይመልሳቸዋል፡፡ የባኔ ልቡ ቅቢ ይጠግባል፡፡ ዛሬ ግን ያቅሙን ያህል ከአናቶሚ እስከ በሽታው ፓቶ ፊዚዮሎጂ፤ ከበሽታው ታሪካዊ አመጣጥ እስከ ኢፒዲሞሎጂ ብትንትኑ አውጥቶ ለተማሪዎቹ ቢጠይቃቸው፤ ቢያስረዳቸውም ሆነ ነግሮ ቢያስደነግጣቸው ጠብታ ደስታ ከልቡ ጠፋ፤ ድቃቂ እርካታም ከአእምሮው ጓዳ ብቅ አልል አለ፡፡

ዶክተር መልካ የስልጣን ጥማት የለበትም፡፡ ግን ትምህርት በጣም ነው የሚጠማው፡፡ የዲፓርትምንት ኃላፊ ሆነ ሲሉትም ሳያቅማማ እሺ ያለው የትምህርት እድል በአፋጣኝ አገኛለሁ ብሎ ነበር፡፡ የልብ ቀዶ ጥገና ሰብ ስፔሻሊስት የመሆን ህልሙን ለማሳካት ሲል ስልጣኑን ተቀበለ፡፡ ተጓዳኝ፤ አንድ ለአምስት፤ ግምገማ... ምናምን ሲሉት እሺ እሺ እያለ በማልመጥ እያሰለፈ የትምህርት እድሉን በሕልሁ ይጠብቅ ነበር፡፡ እነሱም በህዙእ አጥንተው አጥንተው በግልፅ ከሕልሙ ገፉት ስለዚህ እጅግ በጣም ተናደደ፡፡ አባል ቢሆን እንኳ ምንም አይሉት ነበር ግን አባል አይደለም፡፡ ስለዚህ ለምን ብለው ነው እንዲህ ያለውን ሰው በትምህርት የሚያበለፅጉት?

ዶክተር መልካ የታገተበት ምክንያት አልገለፀለት አለ፡፡ ልክ ከማርቆስ ግሮሰሪ ወጥቶ ትንሽ እንደተጓዘ ቀይ የዶልፍ መኪና ከጎኑ ቆመች፤ በመቀጠልም አንድ ወደል ሰው ከመኪናው የጎን በር ከፍቶ ወጣና መልካን ጎትቶ አስገባው፡፡ የሰውየው ጉልበታምነት የእሱ ሞቅታና ድንጋጤ ቢጋራ ተዳብሎ የመከላከል አቅሙን አሳጣው፡፡ መኪና ውስጥ እንደገባ ሌሎች ሁለት ወጠምሻዎች ነበሩ፡፡ ፊቱ ላይ ጥቁር ጭንብል አለበሱት እና እንዳች እንዳይተነፍስ አስጠነቀቁት፡፡

መልካ በጣም ግራ በመጋባት ውስጥ ነው፡፡ ግን እንዲህ እንዳደረገው ለማወቅ በቅርቡ ያስቀየማቸውን ሰዎች ያሰላስል ይዟል፡፡ መቼም መንግስት እንዲህ አያደርገውም ምክንያቱም ይሆን ያህል መልካ ለመንግስት ምን ነው? መንግስት ከጠላውም ሰበብ ፈጥሮ እመፅ በማነሳሳት፤መንግስት ላይ በማሴር፤የመንግስት ፖሊሲ

ወደ ገፅ 11 የዞረ

ኑ! ስለነጻነትና ፍትህ በጋራ እናልም

ኪያ አሊ

በአሜሪካን ተፈጥሮ የነበረውን የእርስ በእርስ ጦርነት ተከትሎ የጥቁሮች መብት ይከበር ዘንድ የወጣው አዋጅ እንደ አውሮፓውያኑ የጊዜ ቀመር በ1863 ዓ.ም በሚሊዮንየሚቆጠሩ ጥቁሮችን ከባርነት ቀንበር ያላቀቀ ቢሆንም በጥቁሮች ላይ የሚደርሰውን የሰብአዊ መብት ጥሰት፣ ጭቆናና መገለል ግን ሙሉ በሙሉ ያስቀረ አልነበረም:: በመሆኑም ይህ ሁኔታ በውስጡ ቁጭት የፈጠረበት አንድ ጥቁር አሜሪካዊ የጥቁሮች ነጻነትና እኩልነት ይከበር ዘንድ የበኩሉን አስተዋጾ ሊያበረክት እንደሚችል ተገነዘበ። በወቅቱ የነበረው ነባራዊ ሁኔታ ምንም እንኳ ተስፋ ሰጪ ባይሆንም ዛሬን ለነጻነትና ለእኩልነት ኪታገለ ነገ ፍትህ በሰፈነባት ምድር እርሱና ወገኖቹ መኖር እንደሚችሉ፣ ምናልባት የሚናፍቃት የነጻነት ጸሀይ በሀገሩ ሰማይ ላይ ስትወጣ እርሱ ማየት ባይችል እንኳ ያቺን ቀን ልጆቹ እንደሚያዩዋት ተስፋ አደረገ:: ከዚያም ለጥቁሮች መብት መከበር ይሟገት ጀመር::

ሀሳቡ ሀሳባቸው፣ ብሶቱም ብሶታቸው የሆነ ብዙዎችም ተከተሉት:: ይህ በእንዲህ እንዳለ በወረሀ ሰኔ 28 ቀን 1963 ዓ.ም ነጻነታቸውን ሊጠይቁ፣ ስለፍትህ ሊጮሁና ስለመብታቸው መከበር አብረውት ሊሟገቱ በፊቱ በተሰበሰቡ በርካታ ወገኖቹ ፊት ቆሞ፣ በ1863 ዓ.ም የወጣውን አዋጅ በመጥቀስ "አሁንም ከመቶ አመት በኋላ ጥቁሮች ነጻ አይደሉም" በማለት ቁጭቱን ያካፍላቸው ጀመር:: ግና የዛሬ ቁጭቱን ብቻ ተናግሮ ዝም አላለም ይልቅስ የነገ ህልሙንም ጭምር "ህልም አለኝ" ሲል አበሰራቸው:: ቀጥሎም "ከባርነትና ከጥላቻ ምድር ነጻነትና እኩልነት እንደሚነሳ አልማለሁ፣ አንድ ቀን... የባሪያ ልጆችና የባርያ አሳዳሪ ልጆች በወንድማማችነት መንፈስ በጠረጴዛ ዙሪያ በአንድነት የሚቀመጡበትን ቀን አልማለሁ፣ አንድ ቀን... በኢ-ፍትሀዊነትና በጭቆና ሙቀት የጋለው ሀገር ነጻነትና ፍትሀዊነት ወደሰፈነበት ስፍራ እንደሚለወጥ አልማለሁ፣ አንድ ቀን አራቱ ልጆቼ በቆዳቸው ቀለም ሳይሆን በማንነታቸው የሚፈረጁበት ሀገር ውስጥ እንደሚኖሩ አልማለሁ፣ አንድ ቀን ሸለቆ ከፍ ይላል፣ ተራራና ኮረብታው ዝቅ ይላል፣ ኮረኮንቹ ሜዳ ይሆናል፣ ጠማማው ይቀናል፣ የአምላክም ክብር ይገለጻል፣ ሲጋ የለበሰ ሁሉ በአንድነት ይታያል" ብሎ ህልሙን አጋራቸው:: ይህ የጥቁር ህዝቦች ፈርጥ ማርቲን ሉተር ኪንግ ነው::

በአርግጥ የማርቲን ህልም ህልም ሆኖ ብቻ አልቀረም:: ዛሬ ህልሙ እውን ሆኖ አሜሪካን ከራሷ አልፋ ለሌሎች ሀገሮች ነጻነት፣ ፍትህና መብት መከበር ከማንም ቀድማ ድምጿን የምታሰማ ልዕለ ሀያል ሀገር ለመሆን በቅታለች:: ለዚህም ማርቲን የወገኖቹን፣ ወገኖቹም የማርቲንን ህልም በመጋራት ሊጋራ ጉዳያቸው በጋራ ማለማቸው ለስኬታቸው ዋነኛው ምክንያት ሆኗል:: ታዲያ ህልምን በመጋራት ስለሀገር በጋራ ማለም ለድል የሚያበቃ ከሆነ እኛስ ለምን በጋራ ጉዳዮቻችን ዙሪያ ህልማችንን በመጋራት ስለሀገራችን በጋራ አናልምም? ሊጋራ ቁጭታችንስ ለምን በአብሮነት መፍትሄ አንፈልግም? በያለነበት ስፍራ ሆነንም ቢሆን ፍትህን ሲጸፈጥ፣ ነጻነታችንን ሊያፍን ለሚፈልግ ሁሉ እምቢ ባይ ለመሆን ለምን የጋራ ህልም፣ የጋራ አቋም አይኖረንም?

እንግዲህ በሀገራችን ጉዳይ ላይ በአንድነት ለማለም ከተስማማን በጋራ ማለም ከመጀመራችን በፊት የጋራ ቁጭታችንንና ብሶታችንን መለየት ለችግሮቻችን በአብሮነት መንፈስ መፍትሄ እንድንፈልግና የጋራ ህልም እንዲኖረን ያደርጋል:: በመሆኑም በሀገራችን ውስጥ የተንሰራፋውን የነጻነት እጦትና የፍትህ መጓደል ጊዜ ቀማሽ የሆነን ሁሉ እንጋራዋለን ብዬ ካመንኳቸው ብሶቶቻችን መካከል የተወሰኑትን አጠቅሳለው::

በህይወት የመኖር መብት

ከጥንት ጀምሮ እስከ ዛሬ በኢትዮጵያ ውስጥ በህይወት ከመኖር መብት ጋር ተያይዞ ያለውን ታሪክ ስናይ የሚያሳቅቅ ሆኖ እናገኘዋለን:: በተለይ የዛጉዌ ስረወ መንግስት ማክተምን ተከትሎ እስከ አጼ ቴዎድሮስ መንገስ (ከ1270-1855 ዓ.ም) ድረስ የዘለቀው የመካከለኛው ዘመን ስልጣኔ፣ የማዕከላዊው መንግስት ስልጣን የተዳከመበትና በየክልሉ ራሳቸውን የቻሉ ነጻ መንግስታት የተጠናከሩበት ዘመን በመሆኑ የኢትዮጵያ አንድነት ጥያቄ ውስጥ የገባበት ወቅት ነበር። ግና ዘመን በዘመን መተካቱ ሊሻር የማይችል የተፈጥሮ ህግ ነውና የመካከለኛው ዘመን ስልጣኔም አበቃ:: ነገር ግን በኢትዮጵያ አንድነት ጉዳይ ትቶብን ያለፈው ጠባሳ ዳግም እንድነታችንን ለመመለስ

> ልባችን
> በብዙ ርቀት
> ለራቀው መንግስት
> ለዕለት ጉርሳችን ስንል
> መንፈሳችንን አስረን
> በስጋችን አገልጋይ
> ሆነናል፤

ባደረግነው የእርስ በርስ ግጭት ሌላ ጠባሳ ይዞብን መጣ:: ከአጼ ቴዎድሮስ እስከ አጼ ምኒልክ ጊዜ ድረስም የብዙ ወገኖቻችንን ህይወት አጣን::

በአጼ ኃይለስላሴ ዘመንም ቢሆን ከእግዚአብሄር ዘንድ የተሾመ ንጉስ "ለምን?" ተብሎ አይጠየቅም በሚል እሳቤ መብቶቻቸውን የጠየቁ በርካታ ተማሪዎችና ወጣቶች ተገደሉ:: የደርግ መንግስት ስልጣኑን ከተረከበ በኋላም የስንቱ ወጣት ህይወት እንደተቀጠፈ ማስታወስ እንኳ ይሰቀጥጣል:: "ያለምንም ደም ኢትዮጵያ ትቅደም" እያሉ ያለእንዳች ህግና ስርአት ልጆችን ከእናቶቻቸው ጉያ አውጥቶ በጅምላ በጠራራ ጸሀይ በጥይት አረር መጥበስ በዘመኑ ባለስልጣናቶች ዘንድ የሚያሸልም እንጂ የሚያስከንን ተግባር አልነበረም:: ይህ እንግዲህ የትላንቱ ታሪካችን አካል ነው:: ዛሬስ ምን እየሆነ ነው?

ዛሬ ተፈጥሯዊው በህይወት የመኖር መብት በህግ ተደግፎ በህገ መንግስቱ አንቀጽ 15 ላይ "ማንኛውም ሰው በሕይወት የመኖር መብት አለው:: ማንኛውም ሰው በሕግ በተደነገገ ከባድ የወንጀል ቅጣት ካልሆነ በስተቀር ሕይወቱን አያጣም" ይላል:: በመሬት ያለውን እውነት ያየን እንደሆነ ግን ቢታሰብባቸው ኖሮ በቀላሉ ሊፈቱ በሚችሉና በጊዜያዊ ግጭት በተፈጠሩ አለመረጋጋቶች ሳቢያ በመንግስት ታጣቂዎች ብዙ ሰዎች ህይወታቸውን እያጡ ነው:: ለዚህም በማስረጃነት በ1993 ዓ.ም በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ ተማሪዎች ተነስቶ ወደክልል ዩኒቨርስቲዎች እንዲሁም የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች ተዛምቶ ለነበረው የተማሪዎች ጥያቄ የተሰጣቸውን የጥይት መልስ እናገኛለን:: ለዚህም በዋናነት በግጭቱ ወቅት የሚመለከታቸው አካላት በጥበብ የተማሪውን ቁጣ አብርደው ተገቢውን ምላሽ በመስጠት ፈንታ የወሰዱት የሀይል እርምጃ ለብዙ ተማሪዎች ህይወት መጥፋትና የአካል መጉደል ምክንያት ሆኗል::

በተጨማሪም ምርጫ 97 ላይ የሆነውን፣ በቅርቡ ደግሞ የአዲስ አበባ አጎራባች በሆኑ የኦሮሚያ ከልሎች ተግባራዊ ሊደረግ የታቀደውን ማስተር ፕላን በመቃወም ከመንግስት ጋር ግጭት ውስጥ የገቡ የኦሮሚያ ክልል ተወላጆችን፣ እንዲሁም በኢጋዴንና መሰል አካባቢዎች የደረሰውን በህይወት የመኖር መብት ጥሰት እናገኛለን:: በመሆኑም ከአንድ ከፍለ ዘመን በላይ ያላመኑበትን ሀሳብ አሜን ብለው ባለመቀበላቸው ብቻ ተፈጥሯዊውን በህይወት የመኖር መብት ወገኖቻችንን ማጣታቸው ሁላችንም የምንጋራው ብሶት ነው:: ከገዢው አልያም ከተገዢው ወገን ሳይባል በተለያዩ የታሪክ ወቅቶች በኢትዮጵያዊያን እህቶቻችንና ወንድሞቻችን ላይ በደል ተፈጽሟል:: ህይወታቸው በግፍ ተንጥቋል:: በመሆኑም ዛሬ አባቶቻችን ለፈጸሙት ጥፋት በውርስ ታሪክ መወቃቀሳችንን አቁመን ሁላችንም በጋራ ስለነገዋ ኢትዮጵያ የምናልምበት ጊዜ መሆን ይገባዋል:: ነገ ማንም ሰው በህይወት የመኖር መብቱን የማያጣባት ኢትዮጵያን በጋራ እናልም:: ህልማችንን እውን ለማድረግም ኢ-ፍትህዊነትን በጋራ እንቃወም::

ሀሳብን የመግለጽ ነጻነት

ከጥንት ጀምሮ ባለቅኔዎች በሰምና ወርቅ፣ አረኞች በጨዋታ፣ አዝማሪዎችም በዜማ ሀሳባቸውን ሸከፈው ከህዝብ ዘንድ ለማድረስ የሚያደርጉትን ብርቱ ጥረት ስንመለከት በኢትዮጵያ ህዝብ ዘንድ ሀሳብን በነጻነት የመግለጽ ናፍቆት ዛሬ የጀመረ ሳይሆን ወደኋላ ብዙ ዘመናትን የሚሻገር እንደሆነ እንረዳለን:: ግና እንዳለመታደል ሆኖ በዘመናት ሁሉ መካከል በትረ ስልጣኑን የተቆናጠጡ ሹማምንቶችን ተግባርም ሆነ ሀሳብ ፊት ለፊት በመጋፈጥ ሀሳብን በነጻነት መግለጽ ከእስራት አልፎ እስከሞት የሚያደርስ ወንጀል በመሆን ለአመታት ቆይቷል:: ይህንን ሁኔታም የዱቁን ትተን ዛሬን ከትላንትና ጋር በማነጻጸር ብቻ ያየነው እንደሆነ ልዩነቱ ከመርፌ ቀዳዳ ይልቅ ጠባብ እንደሆነ ማየት ለማንም የሚከብድ አይሆንም::

ይህንን ከሚያረጋግጡልን ከስተቶች መካከልም እነዋለልኝ መኮንን የመሳሰሉ ወጣቶች ያደርጉት የነበረውን እንቅስቃሴ በዋናነት መጥቀስ ይቻላል:: ዋለልኝ መኮንን ከሚታወቅባቸው በርካታ የትግል ወቅት ታሪኮቹ መካከል አጼ ኃይለስላሴ ለኢትዮጵያ ሕዝብ በሬዲዮ ለሰጡት ማብራሪያ መልስ "ለአዋጁ አዋጅ" የሚል ጽሁፍ አዘጋጅቶ ከታጋይ ጓዶቹ ጋር በሕዝቡ ውስጥ እንዲሰራጭና እንዲነበብ ማድረጉ ነው። በዚህ ጽሁፍ ምክንያት አገርና ሕዝብን ለመበጥበጥ በሚል ከስ ዋለልኝ መኮንን፣ ሄኖክ ከፍሌ፣ ታምራት ከበደ፣ ጌታቸው ሻረው፣ ፋንታሁን ጥሩነህ፣ እያሌው አከሉግና ዝሽኝ መኮንን የተባሉት የዩኒቨርስቲ ተማሪዎች አምስት ዓመት ተፈርዶባቸው አዲስ አበባ ከርቸሌ ከቆዩ በኋላ በገደብ ተለቀዋል። ደርግም የለየለት አምባገነን ስለነበር ሀሳብን

ወደ ገጽ 6 ዞሯል

ምርጫ 2007...

ከገጽ 2 የዞረ

የባህር በር እና አንድነት ያፈረሰ፣ ህዝቦችንንን በዘር፣ በቋንቋና በጎሳ የከፋፈለ ስርዓት ኢህአዴግ ነው። ኢህአዴግ 4ኛውንና ኢትዮጵያ ህዝብ ተወካዮች የተሳተፉበትን እንዲሁም ከዚህ በፊት ለህዝቡ ያልተመለሱለትን ዲሞክራሲያዊ ጥያቄዎች የመለሰላቸው እና ሀገራችንኢትዮጵያም የዓለም ሀገራት አካል እንደመሆኗ የተለያዩ የዓለም አቀፍ ድንጋጌዎችንና ስምምነቶችን ያካተተ በዚህ ህገ-መንግስት እርቅቁ አፅድቂያለሁ ቢልም ከባለፉት ስርዓቶች የተለየ ግን ከድስኩር በቀር የተሰጠ ነገር የለም ይህን ህገ-መንግስት ከሌሎች ህገ-መንግስቶች ለየት የሚያደርገው በተግባር ባይገለፅውም በስም የመድብለ ፓርቲ ስርዓትን መፍቀዱ ነው። በዚህም የተነሳ ምርጫ በዚህ ስርዓት 4 ጊዜ መካሄዱ የሚታወቅ ነው። በሁሉቱ የምርጫ ሂደቶች ኢህአዴግ ብቻውን የሮጠበት፣ የጨፈረበት፣ እና በሜዳ ብቻውን የተሜወተበት ሲሆን የቀድሞው ጠቅላይ ሚኒስቴር ሳይቀር እንዲህ ሲሉ የምስክርነት ቃል የሰጡበት ፡እንደ ሌሎች ሀገራት አልታደልንም ጠንካራ እና ተፎካካሪ ፓርቲ የለንም፡ በማለት በአደባባይ የፌዝ ንግግር ተናግረውበት ነበር።

የዓለምን ህዝብ ያስደመመው እና በኢትዮጵያ ታሪክ በብዙ ኢትዮጵያውያን ዘንድ የመጀመሪያም የመጨረሻም ተብሎለት የነበረ የምርጫ ሂደት ግን በመላው ኢትዮጵያን ህዝብና ከደቡብ እስከ ሰሜን፣ ከምዕራብ እስከ ምስራቅ እንዲሁም ከኢትዮጵያ ውጭም ባሉት ኢትዮጵያንንም ከደቡብ አፍሪካ እስከ መካከለኛው ምስራቅ ከአውሮፓ እስከ ሰሜን አሜሪካ ድረስ ያነቃነቀ እና ትልቅ ተስፋ የሰጠ የነበረ ግን በአምባገነኑ ስርዓት በአጭሩ የተጨፈለቀ ምርጫ 97። የድህረ ምርጫ 97 ከሰኔ 1-3 በኢትዮጵያውያን ዘንድ መቼም ቢሆን የማይረሳ ክስተት ሲሆን ለገዥ ፓርቲም የለየለት አምባገነን ስለመሆኑ እኛ ኢትዮጵያውያን ብቻ ሳይሆን ዓለም ሁሉ እንዲመሰክር የተደረገበት ነበር። ከምርጫ 97 በኋላ የተደረገው ምርጫ 2002 አፋጣኝ ህጎችን በማውጣት እምባገነን ወያኔ ዓለማችን እስከ አሁን ድረስ ያልታየውን ውጤት በትክክለኛ መንገድ ሳይሆን በጉልበት 99.6% በማግኘት አሸነፍኩ በማለት በዓለም ሁሉ መሳቂያ ሆነ። ዛሬ በአፄ ኃይለስላሴ ፓርላማ ብቻውን እንደፈለጉት 546 ተወካዮችን ይዞ ሲፈነጭ ያታያል። በየወቅቱ አፋጣኝ፣ አሸማቃቂ፣ የህዝብ ሰላምና ሰላቢ፣ ፍርሃት የሚያነግሱ ህጎችን ያለማንም ተቀናቃኝ ሲያፀድቅና ተግባራዊ ሲያደርግ እያየን ነው። በነዚህ ህጎችም ነፃ ፕሬሶች እየተዘጉ፣ ሰላማዊ ፖለቲካ ፓርቲ መሪዎች፣ ጋዜጠኞች እና የተቃዋሚ ፓርቲ አባሎች በስር ቤት ላይ እንድ ሲያሰቃይ ይታያል።

ለምርጫ 2007 ገዥው ፓርቲ ከአሁኑ ጀምሮ ከፍተኛ ቅስቀሳ መጀመሩ የሚታወቅ ሲሆን ለዚህም ማሳያ እንዲሆን ከፍተኛ የሀገሪቱን ገንዘብ ወጭ በማድረግ ለ45 ቀናት እና ከዚያ በላይ በየጦር ካምፖች እና በየካድሬ ማሰልጠኛ ተቋማት ካድሬዎችን በዙር በዙር ከመላው ሀገሪቱ እያሰለጠነ ይገኛል። ገዥው ቡድን በአሁኑ ሰዓት እያሰለጠነ የሚያገኛቸው ካድሬዎች የምርጫ ሰሞን የምርጫ አስፈፃሚ እና ታዛቢ ሆነው ምርጫውን የሚያካሂዱ ናቸው። በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ህገ-መንግስት አንቀፅ 102 ንዑስ አንቀፅ 1 በፌደራል እና በክልል የምርጫ ከልሎች ነፃ እና ትክክለኛ ምርጫ በገለልተኝነት እንዲያካሄድ ከማንኛውም ተፅኖ ነፃ የሆነ ብሄራዊ ምርጫ ቦርድ ይቋቋማል ይላል። ይህ አለመፈፀሙ በ2002 ዓ.ም የተደረገው ምርጫ አንዱ ማሳያ ነው። በ2002 ዓ.ም በተደረገው ምርጫ ገዥው ቡድን ከምርጫ ጣቢያዎች እስከ ምርጫ ከልሎች ድረስ ሙሉ በሙሉ የምርጫ አስፈፃሚና ታዛቢ ሁነው የተመደቡት አካላት የገዥው አካል ታማኝና አቀንቃኝ ካድሬዎች ነበሩ። ገዥው ቡድን በዚህ ወቅት በማን አለብኝነት የሀገሪቱን ንብረት ለራሱ ምርጫ ማስፈፀሚያ መጠቀሙ ተቃዋሚ መሪዎችን ማደናገሪያ ህግ በማውጣቱ እስር እና ከመራጩ ህዝብ ጋር እንዳይገናኙ ማድረግ፣ በድምፅ መስጪያ ሰሞን ብቻ ከ500 ሚሊዮን ብር በላይ በየፈርማታው የይምረጡልኝ ድግስ ሲደግስና ብሉልኝ ጠጡልኝ ሲል የሀገሪቱን ገንዘብ ወጪ ማድረጉ፣ ጋዜጠኞችን ማሰሩ እና ነፃ ፕሬሶችን ጠቅልሎ እንዲደረጉ ማድረጉ፣ በራሱ እያደራጀ ተቃዋሚ ፓርቲዎችን እንደአሸን እንዲፈሉ ማድረግ በአንዳንድ ጠንካራ ተቃዋሚ ፓርቲዎች ዘንድ ደግሞ ሰርጎ ገቦችን በማስገባት እርስ በእርስ እንዲጋጩ በማድረግ ራሱ ባሴረው ሴራ ከፍተቶችን በመጠቀም እየደጋገመ ለህዝብ ሚጋስጥ። አሁንም ገዥው ፓርቲ ከዚህ በበለጠ ለ2007 ምርጫ ከፍተኛ ደረጃ ዝግጅት እያደረገ ይገኛል። የሀገሪቱ ምርጫ ቦርድ በገለልተኝነት ለምርጫ የሚጠቅሙ አሰራሮችን እስከ አሁን ለህዝብም ሆነ ለፖለቲካ ፓርቲዎች በግልፅ ይፋ አለማድረጉ ውሃ ቢወቅጡት ተመልሶ እምቦጭ መሆኑን የሚያሳይ ነው። ብሄራዊ ምርጫ ቦርድ 33 ተቃዋሚ ፓርቲዎች በ2005 ለአዲስ አበባ ምክር ቤት ምርጫ ወቅት ላነሱት ከ18 በላይ ለሚሆኑት ጥያቄዎች ነፃ በሆነ አካሄድ መልስ መስጠት አለመቻሉ ገለልተኛ አለመሆኑን የሚያጠናክር ተግባር ነው። ተቃዋሚ ፓርቲዎች ለዚህ ምርጫ 2007 ተሳታፊ ለመሆን ፈታኝ የሆኑ ተግዳሮቶች ከፊታቸው ይጠብቃል።

እነዚህም፡-

ሀ. ነፃ እና ገለልተኛ ከምርጫ ጣቢያዎች እስከ ምርጫ ከልሎች ድረስ የምርጫ አስፈፃሚና ታዛቢ አካላት አለመኖር፣

ለ. ተቃዋሚ ፓርቲዎች ከመራጩ ህዝብ ጋር በመገናኘት ፕሮግራሞቻቸውን እና ፖሊሲያቸውን የሚያስተዋውቁበት መድረክ አለመፈጠር፣

ሐ. በምርጫ ቅስቀሳ ወቅት ፍትሐዊ ሚድያ አጠቃቀም እንዲኖር አለመደረጉ፣

መ. ለምርጫ ቅስቀሳ የሚውለውን ገንዘብ ፍትሐዊ በሆነ መንገድ ለሁሉ ፓርቲዎች እንዲደርስ ማድረግ አለመቻል፣

ሠ. ገለልተኛ እና ነፃ ሲቪክ ማህበራት በታዛቢነት እንዲሳተፉ አለመደረግ፣

ረ. ለምርጫ ጉዳይ ብቻ የሚያገለግል ገለልተኛ ፍርድ ቤት በየምርጫ ጣቢያው እንዲቋቋም አለመደረግ፣

ሰ. ለመራጩ ህዝብ ስለ ምርጫ ሂደት ሁሉም አካላት ትምህርት የሚሰጡት ሁኔታ እንዲመቻች አለማድረግ፣

ሸ. ተቃዋሚዎች እርስ በእርስ ከመወነጃጀል ወጣ በማለት አንድ ላይ የሚሰባሰቡበት ሁኔታ መፍጠር አለመቻላችሁ፤

ቀ. ገዥው ፓርቲ የቤት ስራውን ሙሉ በሙሉ አስቀድሞ ያጠናቀቀ መሆኑ... ወዘተረፈ።

እነዚህ ከላይ የተዘረዘሩት ነጥቦች ምላሽ የማያገኙ ከሆነ መጪው ምርጫ ማስመሰያ ወይስ ማደናገሪያ ስለመሆኑ ምንም የሚያጠያይቅን አይሆንም። በተለያየ አጋጣሚ የሚያናግቸው የማህበረሰብ አካላትም የሚያነሱልኝ ጥያቄ ይህ ነው። ገዥው ቡድን ከእርዳታ ሰጪ አካላት እርዳታን ለማግኘት ሲል ብቻ ማስመሰያ ምርጫ እንዲያደርግ ተቃዋሚ ፓርቲዎች አጃቢ በመሆን እውነተኛ የመድብለ ፓርቲ ስርዓት እንዳለ ማሳየት አይገባችሁም። ህዝቡንም እናንተ ተደናግራችሁ አታደናግሩት በቁርጠኝነት ለህዝባችሁን ለሀገራችሁ ስትሉ መክፈል የሚገባችሁን ዋጋ በመክፈል የወገን አለኝታ መሆናችሁን ማሳየት ይገባችኋል። መማር ከቻሉ ተቃዋሚ ፓርቲዎች ከዚህ በፊት ወያኔ ኢህአዴግ ካደረጋቸው ማታለያ እና ገደብ የለሽ ስህተቶች ብዙ መማር ይገባቸዋል። ብልህ ሰው ከሰው ስህተት ይማራል፣ ሞኝ ሰው ደግሞ ከራሱ ስህተት ይማራል ይባላል። ስለዚህ ተቃዋሚ ፓርቲዎች ብልህ በመሆን ከራሳችሁ ስህተት ተምራችሁ ቁመንለታል ለምትሉት ህዝብ እውነተኛ ወገንነታችሁን ሊታሳዩ ይገባችኋ። የኢትዮጵያ ህዝብ ከእናንተ ፍትህ ይጠብቃል፣ ነፃነት ይጠብቃለል፣ እውነተኛ ዲሞክራሲያዊ ስርዓት ይጠብቃል፣ እኩል የሆነበት ስርዓትን ይጠብቃል፣ መልካም አስተዳደርን ይናፍቃል፣ መብቶች የሚከበሩበትን ወቅት ይናፍቃል፣ ለሁሉም ዜጋ የወቅቱ አንገብጋቢ የሆነው የኑሮ ውድነት ጉዳይ መፍትሔ እንዲኖር በሰላማዊ ሂደት ታግላችሁ አምባገነን ስርዓትን በአንድነት ተባብራችሁ እንድታስወግዱ ተስፋ አድርጓል።ስለዚህ የህዝብ አደራ የምትወጡበትን ፅናት ይስጣችሁ።

ቸር እንሰንብት
እግዚአብሄር ኢትዮጵያን ይባርክ!

አዲስ አበባ የማን ናት?

በመስከረም አበራ

Addis Ababa, Ethiopia

በመካከለኛው ዘመን ማለትም ከአክሱም እና የዛግዌ ስርወ-መንግስት ማክተም በኋላ እስከ አፄ ፋሲል የስልጣን ዘመን ድረስ ሃገራችን ቋሚ መዲና እንዳልነበራት የታሪክ ድርሳናት ያስረዳሉ።በዚህ ዘመን የነገሡ ነገስታት ሃገሪቱን ይመሩ የነበረው ከቦታ ቦታ በመዘዋወር ነው። ነገስታቱ እየተዘዋወሩ ሲያስተዳድሩ በአንድ ቦታ ረዘም ላለ ቀናት ይሰነብቱ ነበር።በመሆኑም የሃገሪቱ መዲና ተደርጎ ይወሰድ የነበረው ነገስታቱ ሲዘዋወሩ ያረፉበት አካባቢ ነው።ይህ ልምድ የቀረው አፄ ፋሲል ጎንደርን ለመዲናነት መርጠው አስከዛሬ የሚገኙትን ቀልብ የሚስበውን ቤተመንግስት ከሰሩ በኋላ የዙረቱ ባህልም ቀረና ጎንደርም የዋና ከተማነትን ፀጋ አገኘች።ከአፄ ፋሲል በኋላ ረዘም ላለ ጊዜ ሃገሪቱን ውጥንቅጥ ውስጥ ከቶ የነበረው ዘመነ መሳፍንት እንዲያከትም ያደረጉት አፄ ቴዎድሮስ አላማቸው የራሳቸውን ምቾት ቀዳሚ ማድረግ አልነበረምና አፄ ፋሲል እና የልጅ ልጆቻቸው በነበሩት የተንጣለለ ቤተ-መንግስት መቀመጥን አልፈለጉም።ይልቅስ በሃገሪቱ ዳርቻ እየዞሩ ለሃገራቸው ፈቀቅ ማለት ሲሰሩ በመቅደላ ተራሮች ፍፃሜያቸው ሆነ። በእርሳቸው እግር የተተኩት አፄ ዮሐንስ መናገሻቸውን በመቀሌ በማድረጋቸው ለሚኒሊክ ከተማ መቀሌ የዘ ዘመኗ አቢሲኒያ መዲና ነበረች።

ከአፄ ዮሐንስ ዘመድ በተቀበሉት አፄ ምኒልክ ዘመነ መንግስት ነበር አዲስ አበባ የመናገሻ ከተማነቱ እጣ የወደቀባት። ከተማዋን በስሟ የእንጦጦ ተራራ፣በምስራቅ የካ፣ራቅ ብሎም የዩረር በምዕራብ በኩል የወጨጫ ተራራሮችን ተገን አድርጋ በመገኘል የተዘረጋች የሃገራችን ሁለንተናዊ መዲና ነች። አዲስ አበባ ለዚህ ታላቅ አደራ ስትመረጥ ዋነኛ የተደረገው ከከርሰ ምድሯ የምትፈልቀው ፍል ውሃ በእቴጌ ጣይቱ ዘንድ በመፈለጉ፣የከተማዋ ስትራቴጀካዊ ጠቀሜታም በእቴው ዘንድ ስለታመነበት ነበር።

እንደ አብዛኞቹ የአፍሪካ ሃገራት ዋና ከተሞች አዲስ አበባ የሃገሪቷን ፖለቲካዊ፣ኢኮኖሚያዊ እና ባህላዊ መዲናነቱን ጠቅልላ የያዘች ነች።በሰለጠነው ዓለም ዋና ከተሞች የሃገሪቱ ሁለንተናዊ እንቅስቃሴዎች ማዕከል አይደሉም።ይልቅስ ዋና ከተሞች የፖለቲካዊ ሁነቶች ማዕከል ይሆኑና ሌሎች ታላላቅ ከተሞች የኢኮኖሚ እና የባህል ማዕከላት ሆነው የዋና ከተሞችን ውጥረት ያስተነፍሳሉ። የልዕለ ሃያሏ አሜሪካ ዋና ከተማ ዋሽንግተን ዲሲ የሃገሪቱ መንግስት መቀመጫ እና ዋነኛ ፖለቲካው ሁነቶች የሚስተናገዱበት ሲሆን ሌላው ትልቅ ከተማ ኒውዮርክ ደግሞ እነ ወል ስትሪት ማርኬትን አይነት ኢኮኖሚ እንቅስቃሴዎች የሚከሁኑበት የሃገሪቱ የኢኮኖሚ ማዕከል ነው።አሜሪካ በሰፊው የምትታወቅበት የፊልም ኢንዱስትሪ የሚጦፍበት፣እንደባህል ማዕከልም የሚወሰድ ደግሞ ሌላ እምባ አለ -ሆሊውድ። ወደ አህጉራችን አፍሪካ ስንመጣም በአህጉሪቱ ደረጃ በብልፅግና ቁጥር አንድ እና ሁለት ላይ የሚገኙት ደቡብ አፍሪካ እና ናይጀሪያም በርካት ያሉ ታላላቅ ከሞች እያቸውና ሁሉመናቸው ወደ ሃገሪቱ ዋና ከተማ አያመሩም።የደቡብ አፍሪካ ዋና ከተማዋ ፕሪቶሪያ ትሁን እንጅ ጆሃንስበርግ በንግድ ከተማነቷ የዋና ከተማዋን ግርግር ቀንሳ ትወስዳለች።ሌላዋ ከተማ ኬፕታውን የወደብ ከተማ እንደመሆኗ ለመዝናኛነት ታገለግላለች።በናይጀሪያም ዋና ከተማዋ አቡጃ ትሁን እንጂ ሌጎስም በርካታ ሃገራዊ ሁነቶችን በማስተናገድ የዋና ከተማዋን ጭንቅ ተጋፈለ ታደርጋለች።

ሸገር ሁለመናችን !

በሃገራችን ሃገር የማዘመኑን ስራ የጀመሩት አፄ ምኒሊክ ለዚሁ ሲተጉ የዘመናዊነቱ ቱርፋት ቀድሞ የደረሳት አዲስ አበባ ነበረች። በሃገሪቱ የመጀመሪያው ሆቴል የተከፈተው፣ፊልም የታየው፣ስልኩ የቃጨለው፣መኪናው፣ ሳይክሉ የተሽከረከረው፣የመጀመሪያው ዘመናዊ ትቤት የተከፈተው በአዲስ አበባ ነበር። ይህ ቀጥሎ ፋብሪካዎች ሁሉ አዲስ አበባን እና ዙሪያዋን ይዘው ከተሙ።ኢንዱስትሪዎች ከመነሻው ትከላቸውን በአዲስአበባ እና በዙሪያዋ እንዲያደርጉ ሆነ። በተለይ ኢህአዴግ ወደስልጣን ከመምጣቱ በፊት እንደ ቴያትር እና ፊልም ቤቶች፣ ትልልቅ ሆቴሎች፣ የሃገሪቱ መንግስታት ዋና መስሪያ ቤቶች፣ዩኒቨርሲቲዎች የሃገሪዊ፣አህጉራዊ እና ዓለም አቀፍ ዲፕሎማቲክ ማህበረሰቡ አብይ ቢሮዎች፣ ትላልቅ የህክምና ማዕከሎች ሁሉ ተሰባስበው የከተቱት አዲስ አበባ ስለነበር የአገዚ ተቋማት ደምበኞች እና ባለጉዳዮች ወደ አዲስ አበባ ይተሙ ዘንድ ግድ ነበር። ከዚሁ የትልልቅ ተቋማት በአዲስ አበባ መሰባሰብ ጋር ተያይዞ ለተቋማቱ የሚያስፈልጉ ባለሙያዎች እና የፖለቲካ ሰዎች መኖሪያቸውን በከተማዋ አድርገው ኖረዋል። በመሆኑም የሃገሪቱ ዋነኛ እንቅስቃሴ በአዲስ አበባ ዙሪያ እንዲሆን ሆነ፤ አዲስ አበባም በርካቶችን የምትጠራ ብቻ ሳይሆን እስኪጨናንቃት ድረስ ከሃገሪቱ ዳርቻ የሚሰባሰቡ ዜጎችን የምታሳድር ትልቅ ቤት ሆነች።

ከኢህአዴግ ወደ ስልጣን መምጣት በኋላ የተመሰረተው የፌደራል ስርአት የክልል ከተሞች እንዲያድጉ ረድቷል። በክልል ከተሞቹ ማደግ ሳቢያ ትልል የህክምና፣ የመዝናኛ፣ የኢኮኖሚ ተቋማት በከተሞቹ በመመስረታቸው በቀደሙት መንግስታት የነበረው ሰሁሉ ነገር ወደ አዲስ አበባ የመጓዙ ነገር እየቀነሰ መጥቷል። ሆኖም አሁንም አዲስ አበባ የሃገሪቱ ሁለመና የመሆኑን ሚና እንደያዘች የምትገኝባቸው ጉዳዮች በርካታ ናቸው።

አዲስ አበባ ፡ ትንሿ ኢትዮጵያ

አዲስ አበባ በርካቶች ከሃገሪቱ ዳርቻ እንጀራ ፍለጋ፣ ብዙዎች የመጭ ሃገር ኑሮ ቢቃኝ ብለው፣ሌሎች ከተለያየ ቦታ በመጡ ወላጆች ተወልደው አድገው የሚያረጁባት የሁሉም ሃገር ነች።አዲስ አበባ ከኦሮሚያ እስከ አማራ፣ከትግራይ እስከ ሲዳማ፣ከወላይታ፣ከምባታ፣ ከአገው እስከ ጉራጌ፣ ሐረሪ፣ ሶማሌ፣ አፋር፣ ቤኒሻንጉል፣ ጋምቤላ ወዘተ...የተሰባሰቡ ህዝቦች ተጋብተው፣በአድር፣ በማህበር ተሳስረው የሚኖሩባት ትልቋን ኢትዮጵያ የምትወክል ትንሿ ኢትዮጵያ መሆኗን ብዙዎች ይስማማሉ። በአዲስ አበባ ዘርን ቆጥሮ ሚናን መለየት አስቸጋሪ ነው። በመሆኑ የኢህአዴግ የዘር ፌደራሊዝም እና አደረጃጀት አልሰካ ያለው በአዲስ አበባ ብቻ ሆኗል። ኢህአዴግ በመላ ሃገሪቱ ወጣቶችን በዘውግ ለማደራጀት የሚያደርገው ጥረት አዲስ አበባ ላይ የማይሰራ በመሆኑ ሌላ የአደረጃጀት ፈለግ እንዲከተል አቶ ተፈራ ዋልዋ በ1998 ዓም በአዋሳ ከተማ በተደረገው የድርጅቱ አራተኛ መደበኛ ጉባኤ ላይ በሸገሩ ፓርቲ ባህል ባልተለመደ ሁኔታ ሽንጣቸውን ገትረው መከራከራቸውም ለዚሁ ነው። ኢህአዴግ በመጀመሪያ ሃሳባቸውን ባይቀበለውም ውሎ አድሮ ተግብሮታል።

መስተጋብር አዲስ አበባ ወ ኦሮሚያ

አዲስ አበባ ከመነሻው ከሃገር ዳርቻ የተሰባሰበን ኢትዮጵያዊ ሁሉ አቅፋ የኖረች ብትሆንም በሃገሪቱ ለመጀመሪያ ጊዜ ተግባራዊ የተደረገውን የዘር ፌደራሊዝም በህግ ያጸናው የ1987ቱ የሃገሪችን ህገ-መንግስት ኦሮሚያ በአዲስ አበባ ላይ የተለየ ጥቅም እንዲኖራት ያዛል።ይህ ደግሞ ኢህአዴግ ከሚራምደው የዘር ፌደራሊዝም ፈቀቅ ያለበት ነጥብ ነው። ምክንያቱም ኦሮሚያ በአዲስ አበባ ላይ ልዩ ጥቅም እና መብት ይኖራታል የሚለው ህገ-መንግስታዊ ድንጋጌ ለኦሮሚያ ክልል ይሆን ልዩ መብት ያጎናፀፈው በከተማዋ የኦሮምኛ ተናጋሪ ህዝቦች ቁጥር ከሌሎች ህዝቦች ቁጥር እንደሚበልጥ በሳይንሳዊ መንገድ አጥንቶ ይጉኑ ይቶ አድርጎ አይደለም።ኢህአዴግ ይህን ሲያደርግ የእውነት ኦሮሚያ በአዲስ አበባ ላይ ልዩ መብት እንዲኖራት ፈልጎም አይመስልም።ይልቅስ ኢህአዴግ ህገ-መንግስታዊ መብቱን ለኦሮሚያ የሰጠው ስልጣኑን በሚያደላድልበት የስልጣን ማለዳው ትቂት እብሮት እንዲጓዝ የፈለገውን ኦነግን ለማገጋጋት ነበር።

እንደሚታወቀው ለበዙ አመታት ኦሮሚያን እንደገባለሁ ብሎ ሲታገል የኖረው ኦነግ ኦሮሚያ ሪፐብሊክን ለመመስረት ፈንፈን ካርታል የማድረግ ህልም ነበረው። ኢህአዴግ ደግሞ ሃገርን ከመገንጣል የሚያድንበት ፍቱን መድሃኒቱ ያለውን የዘር ፌደራሊዝምን ስራ ላይ አውሎ፣እንደ ኦነግ ላሉ ባይተዋር ፓርቲዎች ስልጣን ያጋራ መስሎ የእነሱን የመገንጠል ጥያቄ ቢያንስ ለጥቂት ጊዜ ማዳፈን ይፈልግ ነበር።እንደ ኢህአዴግ የኦነግ የመገንጠል ፍላጎት የመጣው በበፊተኞቹ ስርአቶች ዲሞክራሲያዊ ያልሆነ አካሄድ ምክንያት የኦሮሞ ህዝብ ባትዋርነት ስለተሰማው ነው፤ከእርሱ ወደ ስልጣን መምጣት በኋላ ግን ለሁሉም የምትመች ኢትዮጵያን መስርቷል።የኦሮሞ ብሄርተኝነት ልሂቃንን ባይትዋርነት ለማስቀረት ያለውን ቁርጠኝነት ለማሳየት ካደረጋቸው እርምጃዎች አንዱ በህገ-መንግስት ደረጃ ለኦሮሚያ ክልል በአዲስ አበባ ላይ ልዩ መብት መስጠትን ነው። እነሆም ነገሩ የሚፈልጋትን በኦሮሞ የበላይነት የምትዘወር ኢትዮጵያን ለማምጣት ከሚደረጉት እርምጃዎች አንዳንዱ ወስዶት በደስታ ተቀብሎት ነበር። እነ ኦህአዴግን እምና ህገመንግስታዊ አወጃውንም ማስተማማኛ አድርጎ ፊንፊኔ ላይ የኦሮሞ ተወላጆች ጎልተው እንዲታዩ ሰርቷል። በተግባርም ከጥቂቶቹ በቀር እስካሁን በአዲስ አበባከንቲባነት የሚያስተዳዱ ተሿሚዎች ትከለቻው ከኦሮሚያ የሆኑ የኢህአዴግ ባለስልጣናት ናቸው።

የኢህአዴግ አያዎ

ለኦሮሚያ የተሰጠው ህገ-መንግስታዊ መብት ኢህአዴግ በሁለት እግሩ አስኪቆም ደረስ ኦነግ

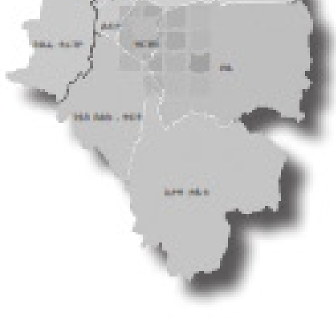

ወደ ገጽ 13 የዞረ

ኑ!....

ከገጽ 5 የዞረ

በነጻነት የመግለጽ መብትን በጠመንጃ አፈሙዝ አፍኖ ይዞት ነበር፡፡

ዛሬም ከዚህ የተለየ ታሪክ የለንም፡፡ ምንም እንኳ ዛሬ ከትላንት ይልቅ ሀሳብን በነጻነት የመግለጽ መብት በህግ ጥላ ስር በህገ መንግስቱ አንቀጽ 29 (2) " ማንኛውም ሰው ያለማንም ጣልቃ ገብነት ሐሳቡን የመግለጽ ነጻነት አለው። ይህ ነጻነት በሀገር ውስጥም ሆነ ከሀገር ውጭ ወሰን ሳይደረግበት በቃልም ሆነ በጽሑፍ ወይም በሕትመት፤ በሥነ ግበብ መልክ ወይም በመረጠው በማንኛውም የማሰራጫ ዘዴ፤ ማኛውንምዓይነት መረጃና ሐሳብ የመሰብሰብ፤ የመቀበልና የማሰራጨት ነጻነቶችን ያካትታል" ተብሎ በግልጽ የተቀመጠ መብታችን ቢሆንም፤ መንግስት እራሱ ያወጣውን ህገ መንግስት በሀይል በመናድ ከእስክንድር ጀምረን ርዮት፤ ውብሸት፤ ተስፋአለም፤ ኤዶም፤ አለማየው፤ የዞን ዘጠኝ ስድስት ጦማሪያን እያልን አሰራት የፈረደባቸውንና የዋስ መብታቸውን በመከልከል ታስረው የክስ ሂደታቸውን እንዲከታተሉ የተደረጉትን ጋዜጠኞች ብንቆጥር ዛሬ ከትላንት በምን እንደሚለይ ግራ ይገባናል፡፡

በተለይ ደግሞ አንዋለልኝም ሆኑ የዛሬዎቹ ጋዜጠኞችና የዞን ዘጠኝ ጦማሪያን "አገርና ሕዝብን ለመበጥበጥ" በሚል ጥርጣሬ መፈረጃቸው የአምባገነን ገዢዎቻችንን የአንድ ሳንቲም ሁለት ገጽታነት ያሳያል፡፡ በመሆኑም ሀሳብን በነጻነት መግለጽና የመረጡትን አመለካከት መያዝ ዛሬም የኢትዮጵያ ህዝብ እንዲሳካለት የሚያልመው ጉዳይ እንደሆነ ቀጥሏል፡፡ እናም ይህም የጋራ ብሶታችን ነው ማለት ነው፡፡

የመሬት ጉዳይ

የመሬት ጉዳይ ለእኛ ለኢትዮጵያዊያን ከነፍሳችን ጋር የተሳሰረ ነገር ነው፡፡ ለዚህም ማሳያ በጭሰኛና በባላባቶች ዘመን በጉልበተኛ መሬቱን የተነጠቀው ምስኪን ገበሬ በዘመኑ ከነበሩ ባህላዊ ዳኞች ዘንድ ቀርቦ እንዲህ ሲል ብሶቱን ማሰማቱ ነው፡-

"ጌታዬ! እግዜር ያሳይዎ! መላእኩ ያመላክትዎ! አለም ሳይፈጠር! ዘመን ሳይቆጠር! ርስት ሳይሰፈር! ረጅም ወራት! ሰፊ ዘመናት የያዝኩትን ርስት! ታያት ተቅድመ እያት የወረደውን! ወፍ ጭጭ! ሰማይ ብልጭ ሲል የያዝኩትን! የምዝብርበትን! የምዘምርበትን! ያልቦካ የጋገርኩበትን! ያልፈላ የጠመኩበትን! በጅ ጭብጥ! በአግሬ እርግጥ አድርጌ ያቆየሁትን ርስት! እያገባው ገብቶ! እያወዛው ተቀብቶ የኔ ነው ብሎ ነጠቀኝ"

በአጼው ዘመንም ከተነሱና በህዝብ ዘንድ ትልቅ ድጋፍ አግኝተው ከነበሩ ጥያቄዎች መካከል መሬት ላራሹ የሚለው ጥያቄ ዋነኛው ነበር፡፡ ሀሳቡም ሰፊ ጋሻ መሬት በመቆጣጠር በሀገሪቱ ሀብት ተጠቃሚ መሆን ያለባቸው ባለጸጋ ባላባቶች ብቻ ሳይሆኑ ለደሀው ገበሬም መሬት ፍትሀዊ በሆነ መንገድ ተከፋፍሎ በሀገሩ ሀብት ሁሉም ዜጋ እኩል ተጠቃሚ መሆን አለበት ከሚል አሳቤ የመነጨ ነበር፡፡ ይህንን መሰረት አድርገውም ተማሪዎቹ ጥያቄያቸውን በቀጥታ ለአጼ ኃይለስላሴ ከማቅረብ ይልቅ በወቅቱ ለነበረው ፓርላማ አቅርበው የነበረ ቢሆንም በጎ ምላሽ ማግኘት ባለመቻላቸው ተቃውሟቸውን ቀጠሉ፡፡ የኋላ ኋላም በፅናት እንግበው የተነሱትን ጥያቄ በመለጠጥ ኃይለስላሴ ስልጣናቸውን ይለቁ ዘንድ እስከመጠየቅ ደረሱ፡፡

በዘመነ ኢህአዴግ ደግሞ ምንም እንኳ መሬት ላራሹ የሚለው ጥያቄ መሬትን በመንግስት ቁጥጥር ስር ከመሆን ባይታደገውም በህገ-መንግስቱ አንቀጽ 40 (4) "የኢትዮጵያ አርሶ አደሮች መሬት በነጻ የማግኘትና ከመሬታቸው ያለመነቀል መብታቸው የተከበረ ነው። አፈጻጸሙን በተመለከተ ዝርዝር ሕግ ይወጣል" በማለት አርሶ አደሮችን መሬት በነጻ የማግኘትና ከመሬታቸው ያለመነቀል መብት ያጎናጽፋቸዋል፡፡ ነባራዊውን ሁኔታ ስንቃኝ ግን ይህንን እንመለከታለን፡-

ቢታችኛው የአዋ ሸለቆ እየተስፋፋ ከመጣው የስኳር ልማት ጋር ተያይዞ የአካባቢ ተወላጆች የሚጠቀሙበት ከፍተኛ ስፋት ያለው መሬት እየተመነጠረ እንደሆነ ሂውማን ራይትስ ዎችና ኢንተርናሽናል ሪቨር በቅርቡ ያወጡት ዘገባ አመላክቷል፡፡ ዘገባው እንደገለጸው ከሆነም ባለፉት 15ወራት (ሪፖርቱ ከወጣበት ቀን አንስቶ ሲቆጠር) ያለበቂ ምክር ወይንም ለተወሰደባቸው መሬት የካሳ ክፍያ ሳያገኙ ወደ 7,000 የሚጠጉ አባላትን የያዘ የቦዲ ማህበረሰብ መሬት ለስኳር ልማት ውሏል፡፡ ተገደው የመኖሪያ ቀያቸውን የለቀቁም አሉ፡፡ ወደ ስኳር እርሻው እንዲፈስ የኦሞ ሸለቆን የውሀ ፍሰት አቅጣጫ በማስቀየር የተገነባው ግድብም ቢሆን ወደ 2,00 የሚጠጉ የቦዲ ቤተሰቦች እርሻቸውን ቤታቸውንና ንብረታቸውን ጥለው መኖሪያ እንዲቀይሩ አስገድዷቸዋል፡፡ መንግስት በዚህ አካሄዱ ከቀጠለም አካባቢው የርሀብና የእርስበርስ ጭፍጭ ሊያጋጥመው እንደሚችል ተጠቁሟል፡፡ በተጨማሪም ፕሮጀክቱ ከኦሞ ወንዝ ከፍተኛ መጠን ያለው ውሀ ስለሚጠቀም ኑሯቸውን ከወንዙ በሚያገኙት ውሀ ላይ በመሰረቱት ወደ 500,000 በሚጠጉ ኢትዮጵያዊያንና አጎራባች ኬንያ በሚኖሩ ዜጎች ላይ ጉዳት ያስከትላል ተብሏል፡፡

እዚህ ጋር ሳነሳው የፈለኩት ዋናው ጉዳይ 'በአካባቢው ላይ ለምን የልማት እንቅስቃሴዎች ተደረጉ?' የሚል ሳይሆን በልማቱ ምክንያት ለተጎዱ ወገኖች ተገቢው የካሳ ክፍያ ተከፍሏቸዋል ወይ? የሚለውንና ከመሬታቸው ለተፈናቀሉ አርሶ አደሮች ህገ መንግስቱ ያጎናጸፋቸው መሬትን በነጻ የማግኘት መብት ተከብሯል ወይ? የሚለውን ነው፡፡ይህም በልማት ሰበብ በኦሮሚያ፣ በቤኒሻንጉል ጉሙዝ፣ በጋምቤላ እና ሌሎችም ክልሎች ለውጭ ሀገር ባለሀብቶች ለግብርና በሚከራዩ መሬቶች ላይ ነዋሪ የነበሩ ዜጎች በተደጋጋሚ ከትውልድ ቀያቸው እንዲፈናቀሉ መደረጉን ሳንቆጥር ነው፡፡

ኑ ጭቆናን በጋራ እንቃወም

እንግዲህ እንዲህ እያልን ያለፉ መንግስታትን አኩይ ተግባርና አሁን በስልጣን ላይ ባለው መንግስት የተጣሱ ህገ-መንግስታዊ መብቶቻችንን ብንቆጥር እልፍ እንደሚሆኑ ቢታወቅም ለአብነት ያህል ግን ከላይ የተጠቀስኳቸው በቂ ማሳያዎች ናቸው ብዬ አምናለው፡፡ ታዲያ እነዚህንና መሰል ብሶቶቻችንን ከተጋሪን ልዩነታችንን በፍቅር አቻችለን ይህንን ሸክም ከላያችን ላይ ለማራገፍ ኑ ስለነጻነትና ፍትህ በጋራ እናልም አላለሁ! ህልማችንን እውን ለማድረግም ጭቆናን በጋራ እንቃወም!

በርግጥ ጭቆናን ስንቃወም ጥይት ሊተኩስብን ይችላል፡፡ ነገር ግን ዛሬም ቢሆን በህይወት የመኖር ህገ-መንግስታዊ መብታችን ባለመከበሩ ብዙ ወገኖቻችንን አጥተናል፤ ከመሬታችን እየተፈናቀልን መድረሻ በማጣት ተቅበዝባዥ ሆነናል፤ ድህነትን ታሪክ ለማድረግ በሀገሬ ጉዳይ ያገባኛል ብለው ሙስናን በመቃወማቸው፤ ስለመልካም አስተዳደር በመጠየቃቸውና ህገመንግስታዊ መብቶቻችን ይከበር ብለው መንግስትን በመሞገታቸው ወጣት ባለራዕዮቻችን ከእስር ቤት ግርግዳ ጀርባ ተቆልፎባቸዋል፡፡ ታዲያ ጭቆናን በመቃወማችን ከዚህ የበለጠ መከራ ይደርስብን ይሆን?

ያስብነውን ለመናገር ጥላችንን የምናምን ፈሪ ሆነናል፤ ልባችን በብዙ ርቀት ለራቀው መንግስት ለእለት ጉርሳችን ስንል መንፈሳችንን አስረን በሲጋችን አጎሊጋይ ሆነናል፤ አምባገነን መንግስታትን ለመጣል አባቶቻችንም ሆኑ እኛ ባሳለፍነው የትግል ዘመን የደረሰብንን ጠባሳ እያስታወስን ተስፋ ቆርጠናል፤ አካላችን ብቻ ሳይሆን መንፈሳችንም ተንሳቁሏል፡፡ ታዲያ ጭቆናን በመቃወማችን ከዚህ የበለጠ መከራ ይደርስብን ይሆን? አይመስለኝም፡፡

በመሆኑም ያለፈውን ትተን አዲስ ታሪክ ለመስራት እንደማርቲን "ከባርነትና ከጥላቻ ምድር ነጻነትና እኩልነት እንደሚነሳ እልማለው፤ አንድ ቀን የኢትዮጵያና የኤርትራ ልጆቻችን በወንድማማችነት መንፈስ በጠረጴዛ ዙሪያ በአንድነት የሚቀመጡበትን ቀን እልማለው፤ አንድ ቀን በኢ-ፍትሀዊነትና በጭቆና ሙቀት የጋለው ሀገር ነጻነትና ፍትሀዊነት ወደሰፈነበት ስፍራ እንደሚለወጥ እልማለው.....!!!"

ኑ ስለነጻነትና ፍትህ በጋራ እናልም!

ገብሬ . . . . የጥበብ ገበሬ

ደምስ ሠይፉ
sebaradildiy@gmail.com

ባለፈው ሳምንት በሰአሊ፣ እና ገጣሚ ገ/ክርስቶስ ደስታ ህይዎት ዙሪያ ትቂት ብለን ነበር። ትርኪታችንን በይደር ያቆየነው ጥበበኛው የባህር ማዶ ትምህርት አግኝቶ ወደ የያኔዋ ምዕራብ ጀርመን መጓዙን አውስተን ነበር፤ቀሪውን እነሆ

፪

ገብረ ክርስቶስ በጀርመን የትምህርት እድል ሲያገኝ በኮሎኝ የጥበብ አካዳሚ የግራፊክስና የቀለም ትምህርቱን ለሁለት ዓመት፣ በኮሎኝ ዩኒቨርሲቲ ደግሞ የስነጥበብ ታሪክ አጥንቷል። በጊን ከተለያዩ የጀርመን፣ የፈረንሳይና የሩስያ አርቲስቶች ጋር በቡድን በመሆን በተመልካች ዘንድ አድናቆትን ያስገኘ ኤግዚቢሽን በቢትሆቨን አዳራሽ አሳይቷል። የጀርመን መንግስት ለአንድ ዓመት ነፃ የመኖሪያ ፈቃድና ስኮላር ስለሠጠው የአውሮፓን ዘመናዊ የጥበብ መንፈስና የአሰራር ስልት ለማጥናትና ከወቅቱ የኤክስፕሬሽኒዝም ሥነጥበብ ፈለግ ተከታይ አርቲስቶች ጋር አብሮ ለመስራት ኢጋጣሚ ተፈጠረለት። ይህም ብቻ አይደለም፣ የሃገራችንን ታላላቅ ሰዎች ዕጓለ ገብረ ዮሐንስ (ዶ/ር)፣ ሥርግው ሀ/ሥላሴ (ዶ/ር)፣ እምላሉ አክሊሉ (ዶ/ር)፣ አሥላ አባተ(ዶ/ር)፣ ኃይለ ገብርኤል ዳኜ (ዶ/ር) እና ሌሎችን የማግኘት ዕድልም ነበረው። ገብረክርስቶስ በጀርመን ቆይታው በአጠቃላይ 90 ያህል ድንቅ የተሰኙ ሥዕሎችን ሰሏል። የራስ ምስል የተሰራው ይሄኔ ነበር። እነዚህኑ ስዕሎች ወደ ሃገር ቤት ለመመለስ በሚዘጋጅበት 1954 ዓ.ም. መቃረቢያ ላይ በኮሎኝ ከተርስ ጋለሪ ለሕዝብ አሳይቶ አድናቆት ስላተረፈ በኢትዮጵያ አዳራሽና በጉድስ በርግ ተጨማሪ ኤግዚቢሽን እንዲያሳይና "ድንቅ አፍሪካዊ ሰዓሊ" የሚል ማዕረግ እንዲያገኝ ምክንያት ሆኖለታል። ገብሬ አውሮፓን ተዘዋውሮ ከጎበኘ በኋላ መጋቢት 20 ቀን 1954 ዓ.ም. ወደ ሃገሩ ተመልሷል።

እንደዛሬው ከሃገር ወጥቶ መቅረት እድለኛን ሳይሆን ነውር በነበረበት ዘመን የተገኘው ገብሬ ወደ ሃገሩ ከተመለሰ በኋላ ከ 1955 እስከ 1966 ዓ.ም. ድረስ ያሉትን ጊዜያት ያሳለፈው በእንጋፋው ሰዓሊ አለ ፈለገሰላም በተቋቋመውና በትምህርትና ሥነጥበብ ሚኒስቴር ስር ይተዳደር በነበረው የሥነ-ጥበብ ት/ቤት ነው። ከጀርመን በተመለሰ በዓመቱ ግንቦት 3/1955 ግርማዊነታቸው የተገኙበትና 72 ስዕሎቹን ያቀረበበት ኤግዚቢሽን አሳይቷል። በዚህም በሃገሪቱ የሥነጥበብ ታሪክ በአብስትራክት የአሳሳል ዘዬ ፋና ወጊ የተሰኙ ድንቅ ስራዎቹ ታይተዋል። ከዚህም ሌላ በ 1967 እና 1968 አድገት በሕብረት ላይ የዕውቀትና የሥራ ዘመቻ ሥነጥበብ መምሪያ ውስጥ በአስተባባሪነትና እስከ 1970 ባሉት ተከታታይ ዓመታት የአዲስ አበባ ማዘጋጃ ቤት የባሕል ማዕከል የመድረክ ገጽ አዘጋጅ ሆኖ ሰርቷል። ገብሬ ከውጭ ከተመለሰ በኋላ በነበሩት በነዚህ ዓመታት በመምህርነትሙያው የኢትዮጵያን ስም ያስጠሩና ዓለም አቀፍ ዕውቅናና ዝና ያተረፉ ሠዓሊያንን አፍርቷል። ጥበበኛው ለሃገር ውስጥ የመጨረሻ የሚባለውን ኤግዚቢሽን ያሳየው በ 1969 ዓ.ም. ነው። በዚህም ወቅት ከልጅነት እስከ ጉልምስና ያለውን የሥነጥበብ ዕድገቱን በሚያሳይ መልኩ የሰባት ዓመት ልጅ ሆኖ በ 1931 ዓ.ም. የሳላት ምስለ ፍቁር ወልዳን ጨምሮ 'አዕም በአዕም' ከሆኑ ትንቢታዊ ስዕሎቹ መሃል 'የድሆች ቤተሰብ' (1954) እንዲሁም 'ወሎ እንደዚህ ሆነ' ከሚለው ባለ ስድስት ተጣማሪ ሥዕሎቹ 'አማግ'፣ 'ዋኔር'፣ 'ከሞቱት በላይ'፣ 'መኖር ወይም አለመኖር'፣ 'ጣፋጭ እንቅልፍ'፣ 'የመጠለያ ጣቢያ'፣ እና ሌሎችንም ስዕሎቹን አቅርቧል።

ገብረክርስቶስ በሚከተለው የአሳሳል ጥበብ ለሃገሪቱ ባዳ ናቸው፣ ጊዜውን የተከተሉ አይደሉም የሚሉና መሰል ትችቶችን በየጊዜው ማስተናገዱ አልቀረም። ዕውቁ ባለቅኔ ኃይሉ ገብረዮሐንስ /ገሞራው/ ሳይቀር 'መዳፊወ ኪነት' በተሰኘ ግጥሙ 'እውነት አብስትራክት አይደለችም' በሚል ብሂል የሰላ ትችቱን ሰንዝሮበታል። ታዋቂው ጋዜጠኛ አሃዱ ሳቡሬም በገብረክርስቶስ ስዕሎች ዙሪያ በጻፈው የጋዜጣ ጽሑፍ የጨለሙ ሥዕሎች የሚል ርዕስ መስጠቱ አይዘነጋም። ገብሬ ግን ለትችቶቹ መልስ የሚሰጠው በትህትና ነበር። 'የሰለጠነውን ዓለም መኪና እያሽከረከርን፣ ዘመናዊ ሕንፃዎችን እየገነባን፣ በቴክኖሎጂ፣ ሳይንስና ትምህርት እየተጠቀምን ኪነጥበብን ከዚህ ለይተን ለምን እናያለን?' የሚል ጥያቄም አንስቶ ተቺዎቹን ሞግቷል። ያም ሆኖ "መልስ ወዳገር ቤት"፣ "የካቲት 12"፣ "ያለፈው መልካሙ ጊዜ"፣ "የሐረር ገበያ"፣ "እኔ ነኝ"፣ "እኔ በገዛ እጄ"፣ "ኀልጌታ"፣ "ጂፕሲ ልጃገረድ"፣ "ቀይ ብርሃን"፣ "የድሆቹ ቤተሰብ"፣ "በራሪ ወፍ"፣ "በቀጫት"፣ "ጠላቂ ጀምበር"፣ "ፀደይ" ወዘተ በተሰኙት ስራዎቹ የአዲስ ፍኖት ፋናወጊነቱ ከመታወጅ አልቀረም።

በሚስላቸው ስዕሎች ላይ ከብና መልመል ነገሮች የሚያበዛው ገብረክርስቶስ በሃያሲያን ለምን? የሚል ጥያቄ እንዲሰነዝሩበት የሚናገሩት በቅርብ የሚያውቁት ካፒቴን የማዜሩ በለጠ መጋቢት 21/1993 በተዘጋጀ የገብሬ 20ኛ ሙት ዓመት መታሰቢያ መድረክ ላይ እንዲህ ብሎ ስለመመለሱ ማውሳታቸውን «የአቢሲኒያ ፈርጦች» ጽፏል፡- «… እስኪ አንድ ጊዜ ስለ ጽንፈ-ዓለም /ዩኒቨርስ/ እናስብ፤ በድቡልቡልና ከብ አካላት የተሞላ ነው፤ ከጥቃቅን እስከ ግዙፍ እንቅስቃሴዎችም ብንማትር ይህንኑ ማየት እንችላለን። ኤሌክትሮኖች በክብ ዙሪያ ይንቀሳቀሳሉ፤ ስለ ኤሌክትር ማግኔቲክ ሞገድ /ዌቭ/ ብናወራም ከዚህ ክብነት የወጣ አይደለም። ድምፅ በክብ መስመሩ ይጓዛል፤ ጠጠርንም ወደ ውሃ ጣል እናድርግ፤ ይህንኑ የክብ መስመር እናያለን። ነገሮችን ሁሉ በጥልቀትና በማስተዋል የሚመረምረውና የሚቀበለው የሰው ልጅ ጭንቅላትም በክብ ነገሮች የተሞላ ነው። እናም ማንም የሕይወትን እውነታነት ሳስተላልፍ የሚል ሠዓሊ ይህንኑ ያደርጋል። ከክብነትም ጋር ይስማማል፤ እኔም እንዲሁ…» ገብረክርስቶስ ስለ ስዕል የነበረውን እምነትና ግንዛቤ ሲናገር ደግሞ እንዲህ ብሏል፡- «… ሰዓሊ እንደ እምነቱ ነው ስዕል፤ ወይም ኪነጥበብ እንደ ሃይማኖት ሊወሰድ የሚችል ነገር ነው። … እንደ እኔ ሰዓሊ ከእውነት መራቅ ያለበት አይመስለኝም፤ ደግሞ የሚያምንበትንና እምንበታለሁ ብሎ የተነሳበትን ሁኔታ መስራቱ በእውነቱ ለሰዓሊው እንደ ክብርም ሊሆን ይችላል። … እንደ ትግልም ሊሆን ይችላል። … በእውነቱ በዚህ ዓይነት የተሰማራ ሰዓሊ ካመነበት መፍራት ያለበት አይመስለኝም…»

ታዋቂው ጋዜጠኛ፣ መምህርና ደራሲ ኃ/ጊዮርጊስ ማሞ ስለ ገብሬ በፃፈው አንድ መጣጥፍ ላይ ስለ ገብረክርስቶስ የሰዓሊነት ሕይወት አንስቶ ቢያንስ አንድ ሥራውን እንኳን ሳይጠቅሱ ማለፍ ተገቢ እንዳልሆነ ጠቅሶ 'የራስ ምስል' በሚል ርዕስ የሰራውንና በመግቢያዬ ላይ ያነሳሁላችሁን የራሱን መልክ (ማንነት) ስለገለፀበት ሥራ እንዲህ ይላል፡- «… ገብረክርስቶስ በዚህ ስራው ላይ ለመግለጽ የሞከረው በወጣትነት ዘመኑ በቆዳው ላይ የተከሰተው የለምጽ በሽታ ምን ያህል ማሕበራዊ መገለልን እንደፈጠረበት የሕይወት ልምምዱን ተንተርሶ ለመግለጽ መጠቀሙን ነው። 'የራስ ምስል' ነጻውን ለናቀውና ባገለለው ኢትዮጵያዊ ባሕል ሰዓሊው የሰጠው ቅን ምላሽ ተደርጎ ይወሰዳል። ይኸው በ 1961 እ.ኤ.አ. ለዕይታ ያበቃው ሥራው የጭብጡ ይዘት ፍልስፍናዊ ውይይት በተመልካቹ ዘንድ ያስነሳና የሰዓሊውን ጥበባዊ ብቃት ያሳየ ሆኖ ቢያልፍም ገብረክርስቶስ ስለዚህ ሥራው ሲናገር የራሱን ስሜቱና በጥበብ የመግለጽ አቅም ተጠቅሞ መሥራቱን ነበር። … የራስን ምስል መሥራት በሰዓሊዎች ዓለም የቆየ ፈጠራዊ ባሕል ሲሆን በአውሮፓ ከነዳቪንቺ፣ ዱረርና ሬምብራንት ጀምሮ እስከ ቫንጎና ፒካሶ ድረስ በኢትዮጵያም ከእነገቡ እንግዳ ጀምሮ እስከ አፈወርቅ ተክሌ ድረስ የራስ ምስላቸውን ሰርተው እንደነበር እንረዳለን። ይሁንና የራሱን እውነተኛ መልክ፣ ውጫዊ ሥጋውን ሳይሆን ውስጣዊ ህሊናውንና ስሜቱን እንዲህ አድርጎ የሳለ ቢኖርም በዚህ መልኩ የጠየቀ እንደማይገኝ ብዙዎች ይስማማሉ…»

ገጣሚው ገብረክርስቶስ

ገብሬ ይብልጡን በሰዓሊነቱ ይታወቅ እንጂ ገጣሚ፣ ባለቅኔ፣ ግሩም ወግ ጸሐፊ፣ ድንቅ ተዋናይ፣ እንደበተ ርቱዕ፣ ምርጥ ግጥም አንባቢ፣ የሙዚቃ አፍቃሪና ስፖርተኛ ነበር። እንደ ሰዓሊነቱ ሁሉ ለግጥምና ቅኔ ስብዕናው የተነገሩለት ነገሮች ብዙ ናቸው። 'ሥዕል እናቱ፣ ግጥምና ቅኔ አባቱ' እስከመባልም ደርሷል። ገብረክርስቶስ ሰዓሊ ገጣሚ ወይስ ገጣሚ ሰዓሊ? የሚሉ ውይይቶችና ጥናቶችም ተደርገዋል። ሰዓሊና ገጣሚ በቀለ መኮንን (ሬ.ፒ/ር) ለዚህ ጥያቄ መልስ ሲሰጥ «… ገብሬ ለኔ ከሰዓሊነቱ ገጣሚነቱ ቆሞ የነጠ ይመስለኛል…፤ ብሏል። እንደ ስዕል ስራው ሁሉ በግጥም ስራዎቹም ትችት ያልቀረለት ገብሬ እነ ሙሉጌታ ሉሌን በመሳሰሉ ጸሐፍት ለግጥም ቤት አመታት ፈጽሞ የማይጨነቅ ተደርጎ ተጠቅሷል። ስለርሱ በተፃፉ ሰነዶች ላይ በኢትዮጵያ ዘመናዊ ሥነ-ግጥም ባህል ውስጥ ገብረክርስቶስ ደስታ ራሱን የቻለ ሐተታ እንደሆነ ተጠቅሷል። ግለኛና አዳዲስ የአሰኛኘት ዘዴ በመከተል በኢትዮጵያ የሥነ-ግጥም ባህል ውስጥ አዲስ ዘዬ የፈጠሩ ግጥሞቹና ቅኔዎቹ የአማርኛ ቋንቋን ጣዕምና ለዛ፣ ግልጽና ቀላል በሆነ ነገሮን ቅኔያዊ ውበትን በተጎናጸፈ የገለፃ ኃይል እስከ ባሕላዊው ትውፊታችን ድረስ በመዝለቅ የኢትዮጵያውያን ነፍስ የገለጹ ናቸው ተብሎላቸዋል። ሃያሲው ዓለማየሁ ገላጋይ ስለ ገብረክርስቶስ ግጥሞች ሲጽፍ «… ገብረክርስቶስ የእንጉርጓሬዎቹን ባህርይ የተላበሰ ገጣሚ ይመስለኛል፤ ሥራዎቹ ውስጥ ብልጭ - ቁልጭ ያለች እውነት ብጥር - ንጥር ባሉ ቃላት ይቀርባሉ፤ ቋንቋው መሽራመም ሆነ መሸከርመም አያውቅም። ሲናፍቅ… ሲያፈቅር… ሲደመም… ሲቆዝም እንደ 'እግዚሃር ሰው' የሆዱን አለመደበቁ ነው የግጥሞቹ ውበት… ገብሬ የትክክለኛ አፍቃሪ አንደበት እንጂ ገጣሚ አይደለም፤ በናፍቆት የናወዘ እንጂ ብዕር የወደረ አይደለም፤ በእጁ የኮራ እንጂ ድንገት ብሩሽ የጨበጠ አይደለም…» ብሏል።

"ሙዚቃዊ ቃና - በገብረክርስቶስ ደስታ ግጥሞች ውስጥ፣ በሚል ርዕስ የፃፈው ወጣቱ ጋዜጠኛና ደራሲ ጌቱ ሻንቆ በበኩሉ «… የገብረክርስቶስ ግጥሞች ሲነበቡ ምርምር አያስፈልጋቸውም፤ ይዘታቸውን ለመጨበጥ ተንታኝ አይሹም፤ የተሰናኙበት ቋንቋ ቀላል ነው፤ አብዛኛዎቹ የግጥሞቹ ሐረጎች በለመድነው የምጣኔ ስልት ተለክተው የተሰናኙ በመሆናቸው ነፍሳችንን ጭምር በሃሴት ያጫውታሉ… ገብረክርስቶስ ምጣኔን ከነፃ አሰነኛኘት ጋር አዋህዶ አዲስና ግላዊ ስልት ፈጥሯል…» በማለት ከትቧል።

ታዋቂው ደራሲና ጋዜጠኛ ስዩም ወልዴ «… ደመማቃት፣ ፍልቅልቅና ሳቂታ የነበረው ገብረክርስቶስ ደስታ የፃፋቸው ግጥሞች እንደታዋቂና ተወዳጅ ስዕሎቹ ሁሉ እጅግን ሥሙን ዘላለማዊ የሚያደርጉ ናቸው…» ሲል የማሊታሪኩ ሁነኛ ፀሐፊ ብርሃነመስቀል ደግሞ «… እንደ ሥዕሎቹ ሁሉ በኢትዮጵያ የሥነ-ግጥም ታሪክ ውስጥ አዲስ ዘር የዘራ፣ የሃገራችን ዘመናዊ ግጥም ተቀርቋሪ ነው…» ብለውለታል።

ስለ ገብረክርስቶስ ከተባሉ

ፕ/ር መስፍን ወ/ማርያም፡- «… ሲፈልግ ገብሬ ተጫዋች ነው። ቀልደኛ ነው። በራሱም መቀለድ በራሱ መሳቅ የሚችል ሰው ነው። ብዙዎቻችን ራሳችንን በጣም እድንቀን ነው የምናየው። ገብሬ እንደዚህ አልነበረም። ሃገሩን የሚወድ፣ ወገኑን የሚወድ፣ ብዙ ዓላማ፣ ብዙ ህልም ያለው ሰው ነበር። በመጥፎ ጊዜ፣ በመጥፎ ዘመን በአጭር ተቀጨ…»

ዶ/ር ዕጓለ ገብረዮሐንስ፡- «… አብዛኛውን ጊዜ ችር ነው። እስኪለምኑትም አይጠብቅም። ይሰጣል፣ ይቸራል። የሚቀበለውንም የሚጠይቀውንም ይወዳል። በሰጠ መጠን ክብር ከፍተኛነት ይሰማዋል። በዚህ ምክንያት ሁልጊዜ ለመስጠት ይመኛል። የማጣትና የያልቅብኛል ፍርሃት የለበትም። በሰጠ መጠን ይበዛለታል። እንዲህ ያለ የመንፈስ ባለፀጋ አይገኝም…»

ሰዓሊ እሸቱ ጥሩነህ፡- «… በብዙ መልኩ ለተማሪዎች ተቆርቋሪ ነበር። ግልጽ ነው። ሩቅ አይደለም - ቅርብ ነው። … በባሕሪዊ ስሜት የተቃኘለ ነው። … እንደማገኘውም ሰዓሊ ስሜታዊ ነው። ስሜታዊም ብቻ አይደለም፤ በጣም በጣም ምክንያታዊ አቀራረብ አለው…»

እውቅናና ሽልማት

- በ 34 ዓመቱ /ጥቅምት 8-1958 ዓ.ም./ ከቀድሞው የቀዳማዊ ኃ/ሥላሴ ሽልማት ድርጅት የሃገሪቱን ከፍተኛና ዓለም አቀፋዊ የሥነጥበብ ሽልማት ከክቡር የዓለም ሎሬት እጅግ የተከበሩ አፈወርቅ ተክሌ ቀጥሎ ተቀብሏል።

- ከ 1955 እስከ 1967 በነበሩት 12 ዓመታት ተሰማርቶ በቆየበት የመምህርነት ዘመኑ፣ ሞዴል አርቲስትና መምህር በመሆኑ፣ በ 1963 እና 1964 ዓ.ም. በወቅቱ የትምህርትና ሥነጥበብ ሚኒስቴርና በአዲስ አበባ ትምህርት ቤቶች ጽ/ቤት «የዓመቱ ምርጥ መምህር፤ የሚል የክብር ሥያሜ አግኝቷል።

- በ 1969 ዓ.ም. በዕድገት በህብረት የዕውቀትና የሥራ ዘመቻ ወቅት ላሳየው ታላቅ የማስተባበር ችሎታ፣ በጊዜው ዘመቻውን ለመምራት ተቋቁሞ ከነበረው ዘመቻ መምሪያ የወርቅ ሜዳልያ ተሸላሚ ሆኗል።

ፍጻሜው ዘጠቢብ!

ገብረክርስቶስ ከልጅነቱ ዱካ እስከ ጉልምስናው ዋርካ ድረስ ያልተለየው አንድ ነገር ስደት ይመስላል። በተለያዩ የሕይወት ገጠመኞች አፎይታውን የሚናጠቁ የስደት ገጠመኞች እንደከበቡት እስከ መቃብር ወርዷል። ጋዜጠኛው ኃ/ጊዮርጊስ የገብሬን የመጨረሻ ቀናት እንዲህ ከትቦልናል። «… በ 1976 እ.ኤ.አ. በአዲስ አበባ ማዘጋጃ ቤት የመጀመሪያው ብሔራዊ ቤተ ስዕል ማሳያ እንዲያቋቁም የተጋበዘው ገብረክርስቶስ በቤተ ስዕሉ ማሳያ መቋቋም ደስተኛ ቢሆንም ስዕል የዘመኑን መንግስት የርዕዮተ ዓለም ፍላጎት እንዲያንጸባርቅ በሚያስገድደው ፖሊሲ ግን ደስተኛ አልነበረም። ይኸው መከፋቱን በውስጡ ተሸክሞ ለሁለት ዓመታት ሲሰራ ከቆየ በኋላ በናይሮቢ ኬንያ በተዘጋጀ ወርክሾፕ ላይ እንዲሳተፍና የስዕል ኤግዚቢሽን እንዲያቀርብ የተላከለትን ግብዣ ተቀብሎ ወደ ኬንያ ተጓዘ። የኬንያ ቆይታውን እንደጨረሰ ወደ ምዕራብ ጀርመን በመጓዝ በዚያ ለመኖር ቢሞክርም በዘመኑ የነበረው የምዕራብ ጀርመን መንግስት ለእንዲህ ዓይነቱ ታዋቂ የጥበብ ሰው የፖለቲካ ጥገኝነት መስጠት ከኢትዮጵያ መንግስት ጋር ሌላ መቃቃር እንዳይፈጥርበት በመስጋት እምቢተኛ ሆነ። ገብረክርስቶስ ለአንድ ዓመት በምዕራብ ጀርመን የስቃይ ኑሮ መግፋት ግድ ከሆነበት በኋላ በ 1980 በአሜሪካ፣ ኦክላሆማ የሚገኝ አንድ የካቶሊክ ቤተክርስቲያን ለዚህ የሃገሩ አምባሳደር በመሆን ድንቅ የጥበብ ስራውን በዩጎዝላቪያ፣ ግሪክ፣ ሕንድ፣ ምዕራብ ጀርመን፣ ራሽያ፣ አሜሪካ፣ ካናዳ፣ ኬንያ፣ ናይጀሪያ፣ ታንዛኒያ፣ ብራዚል፣ ጋና፣ ሴኔጋ፣ ማልያንና ቤልጂየም ላቀረበ ሰው ግብዣ አደረገለትና ኦክላሆማ ውስጥ በእንዲት ክፍል ኢፓርታማው የስደተኝነት ሕይወቱን ጀመረ። በስደተኝነት ዘመኑ በ2ኛ ደረጃ ት/ቤት ስዕል ሲያስተምርና ሌሎች አነስተኛ ሥራዎችን ሲሰራ ከቆየ ከአንድ ዓመት በኋላ በ 1981 እ.ኤ.አ. በድንገት ታመመና በሞት ተለየ። በወቅቱ አስከሬኑን ወደ ኢትዮጵያ ለማምጣት ጥረት የተደረገ ቢሆንም የደርግ መንግስት እምቢተኛ ሆነና በዚያው ኦክላሆማ ሥርዓተ ቀብሩ ተፈጸመ…»

ያ ለሃገሩ የተቀኘው፣ ለሃገሩ ዋጋ የከፈለው፣ ለሃገሩ ምልክት የነበረው ሰው በባዕድ ምድር መቀበሪያ ሥጋው ተጠናቀቀ። «… ብሞት እሄዳለሁ - ከመሬት ብገባ፣ እዚያ ነው አፈሩ - የእማማ የአባባ…» የምትለው ምኞቱ ሳትሳካ ቀረች። እንደ እጹ ቴዎድሮስ ብላቴና ዓለማየሁ በባዕድ ምድር ስትባክን የነበረች ሲጋ የሃገሯን መሬት ተነፍጋ ቀረች። ሃገሬ ሃገሬ እንዳለች ቀረች… መቃብሩ ግን በምን ሁኔታ ላይ ይሆን? እንድ የበጎ ምግባር ጀግና የተገኘለት ወዲህ ነው ብሎ የሚጠቁምልንስ አለ ይሆን? እስኪ ባሕርማዶ ያላችሁ ንገሩን… እኔ ዋቢዎቼን አመሰግኜ ልሰናበት፡- «የአቢሲኒያ ፈርጦች»ና «ያልተዘመረላቸው» ከመጽሐፍት፣ «ዜን»ና «ፈርጥ» ከመጽሔት፣ በሌሎች ዋኖቻችን እስከንገናኝ ሰላም።

የፍጥጫ እንግዳ

ጉዳዩ መንግስት አለ ወይ ያስብላል

ከቤኒሻንጉል ክልል በህገ ወጥ መንገድ ለተባረሩት የአማራ ተወላጆች በነበራቸው የጥብቅና ሒደት የዘር ማጥፋት ወንጀል የአሰብን ጉዳይ እና ሌሎች ህግ ነክ በሆኑ ጉዳዮች ላይ ከእውቁ ዓለም አቀፍ የህግ ምሁር ከዶ/ር ያዕቆብ ኃይለ ማርያም ጋር የተደረገ ቃለ- ምልልስ

የቀለም ቀንድ:- በመጀመሪያ ብዙ ሰዎች ሲያዩት የማይፈልጉትን የአማራውን መፈናቀል፣መሰደድ፣ ኢ-ሰብአዊ ሰቆቃዎችን በጥብቅና መያዎት በፍታደኝነት እንዴት ሊያዩት ቻሉ?

ዶ/ር ያዕቆብ፡- ይሄ በእውነት በጣም ይረብሸኛል፤ ምን እልባት ከዚህ በፊት አለም አቀፍ ፍ/ቤትም፣ ሩዋንዳ ፍ/ቤትም ያዩት ነገር ስለነበረ ሊሆን ይችላል። ይሄን ጉዳይ ለመያዝ ለደቂቃ አላመነታሁም። በዚህ ጉዳይ ላይ ክፍያም አልፈልግም፤ አልጠይቅምም።

የሰዎቹ ሰብዙ ዘመናት ከኖሩበት፣ ቤተሰብ ከመሰረቱበት፤ ሀብት ንብረት ካፈሩበት መፈናቀል ሁሉንም ኢትዮጵያዊ ሊያስቆጣ የሚገባ ነገር ነው። አማራ፣ ኦሮሞ፣ ትግሬ፣ጉራጌ የሚያሰኝ ጉዳይ አይደለም። ፍፁም ሰብአዊነት የጎደለው፤ በአለም አቀፍ ሆነ በኢትዮጵያ ህግ የተወገዘ ድርጊት ነው። በጣም አፀያፊ ድርጊት ነው።አለም አቀፍ ህግ መጣስ ነው።ወንጀሉ በዓለም አቀፍ ፍ/ቤት የሰክሰላል፤ለምሳሌ ዩጎዝላቪያ ከተበተነች በኋላ፤ ሙስሊሞቹን ከቤት ንብረታቸው አፈናቅለው ያጎሯቸው ሰዎች በአለም አቀፍ ደረጃ ለፍ/ቤት ቀርበዋል። ብዙዎቹ ተፈርዶባቸው እስር ቤት እየማቀቁ ነው።እንዲያውም የኢትዮጵያ ህግ በዚህ ነገር ላይ በጣም ተራማጅ ነው።

የቀለም ቀንድ:- ባለፉት ሃያ ሦስት ተከታታይ አመታት የአማራ ተወላጆች ከልዩ ልዩ የሀገሪቱ ቦታዎች መፈናቀል ተከስቷል እሁንም ተጠናክሮ የቀጠለ ይመስላል።ጉዳዩ የሕገ ጥሰት መሆኑን የተረዱ ብዙ የህግ ምሁራን ከአማራው የመጡት ጨምሮ በጥብቅና ለማገልገል አልደፈሩም። ለእንሱ ከሰብአዊነት፣ ከሙያና ከሞራል አንፃር ምን ይመክሯቸዋል?

ዶ/ር ያዕቆብ፡- ምክሬ አማርኛ ተናጋሪ ለሆኑ ጠበቆች ብቻ አይደለም በሙሉ ለሁሉም ጠበቆች ነው። በዚህ ነገር ላይ አማርኛ ተናጋሪዎች ብቻ ሳይሆኑ ሌሎችም ጠበቆች ርብርብ ሊያደረጉበት የሚገባ ነገር ነው። የሙያውም ሞራል የሚጠይቅ ነገር ነው። ህግን ለማስከበር ቃል ገብተን የጥብቅና ፈቃድ አውጥተን ነው የምንሰራው። በእርግጥ አማርኛ ተናጋሪዎችን የበለጠ ይነካቸዋል፤ ግን ሁላችንንም የሚነካ ነገር እንደመሆኑ መጠን ይሄን ነገር በእውነት የሚያስፈልገውን መስዋዕትነት ከፍለን ልናስቆመው የሚገባ ጉዳይ ነው። ከመፍትሄዎቹ አንዱ ፍ/ቤት ነው ።እኔ ይሄን ጉዳይ የያዝኩት ፍ/ቤት በዚህ ጉዳይ ላይ ብረታ ወደፊት ይሄ ነገር እንዳይከሰት ይረዳል ከሚል እምነት ነው ። ስለዚህ ህግን ማስከበር ይገባል።

የቀለም ቀንድ:- በአለም አቀፍ የህገ ደንጋጌ አንቀፅ 2 ስለ ዜጎች መሰረታዊ ፍላጎት ተፅዕኖ /affecting the basic livelihood of the community/ በሚለው ድንጋጌ በማንኛውም በድን ጥቅም ላይ ማንጣጠር እንደ ዘር ማጥፋት ወንጀል ይወሰዳል የሚለው የሕገ ድንጋጌ ከኢትዮጵያ ህገ አንፃር እንዴት ይታያል? ተቀባይነትስ አለው?

ዶ/ር ያዕቆብ፡- ከኢትዮጵያን ህግ ስንጀምር ከህገ-መንግስቱ ነው። ህገ-መንግስቱ በግልፅ ይደነግገዋል፤ ማንም ኢትዮጵያዊ በፈለገበት ቦታ የመኖር፣ ሀብት የማፍራት፣ ቤተሰብ የመመስረት መብት አለው ይላል ፤ እንዲያውም የኢትዮጵያ ውስጥ ለዜጎት የውጭ ዜጎች ሁሉ እንዲህ አይነት መብት ይሰጣል።

ሌሎችንም ቢያንስ ሦስት አለም አቀፍ ህጎች መጥቀስ ይቻላል። አንድ ዜጋ በፈለገውና በመረጠው ቦታ የመኖር መብት አለው በሚል በማያጠራጥር፣ በማያሻማ ሁኔታ ይደነግጋሉ። ይህንን በመጣስ፤ ሰዎች ከነበሩበት ቦታ በሚናገሩት ቋንቋ ፤ በሀይማኖት በዘር ምክንያት ማፈናቀል የዘር ማጥፋት ወንጀል / deportion/ የሚባለው ነው። ይሄ ኢትዮጵያ ውስጥ ብዙ ቦታ ተካሄዷል። ይህንን ያደረጉ ባለስልጣናት በእውነት ምን ያህል ከባድ ወንጀል የፈጸሙ መሆኑን ቢረዱት ምን እልባት እንቅልፍ ተኝተው ላያድሩ ይችላሉ። ምክንያቱም ይሄ ወንጀል ይርጋ የለውም፤ ኢትዮጵያ ውስጥ ብቻ ሳይሆን የትም ሀገር ሊጠየቁበት ይችላሉ። ይሄ እጅግ በጣም ከባድ ወንጀል ነው።

አሁን በአለም አቀፍ ፍ/ቤቶች በሞት መቅጣት ቀርቷል፤ ነገር ግን እድሜ ልክ ሊያሳስር የሚችል ወንጀል ነው። ከ70 ዓመት በፊት ናዚዎች በተመሳሳይ ወንጀል ህዝቡን ከየቦታው አፈናቅለው፤ ጨፍጭፈው ለሰሩአቸው ወንጀሎች በዚሁ አመት ስፔን ውስጥ ተይዘው፤ ተከሰው ፍ/ቤት ቀርበዋል።

የቀለም ቀንድ:- ጠቅላይ ሚኒስቴር ኃይለ ማሪያም ደሳለኝ በፓርላማ ቀርበው የማፈናቀል ስራ በሰሩ ሠዎች ላይ ህጋዊ ርምጃ እንደሚወሰድ መናገራቸው ይታወሳል። አሁን ተከሳሽ የፌዴራል ጉዳዮች ሚኒስቴር ጉዳዩ አይመለከተኝም ማለቱ በህገና በመንገስት አሰራር፣ ከሰዎቹ ሰብአዊ መብት አንፃር እንዴት ይታያል?

ዶ/ር ያዕቆብ፡- ዛሬ በማንኛውም የመንግስት ድርጊት በሰብአዊ መብት ጥሰት ላይ ከፍተኛ ሚና ያደርጋል፤ በጣም የተከበረ መብት ነው።ድሮ ሉዓላዊነት ነበር፤ አንድ መንግስት በሀገሩ የፈለገውን ነገር ቢሰራ ተጠያቂነት አልነበረበትም፤ ማንም ሊጠይቀው አይችልም ነበር። ሂትለር የተናገረውን ብጠቅስልህ፣የእንግሊዙ ጠቅላይ ሚኒስቴር ቸርቸር በ2ተኛው የአለም ጦርነት" ሂትለር ብዙ ጀርመኖችን እየገደለ ነው ይሄ ሰውዬ ማቆም አለበት ብሎ ተናገረ"። ሂትለር ይህንን ሰምቶ «የጀርመንን ህዝብ ግማሹን ብገድል ምን ያገባሀል; ብሎ ነው መልስ የሰጠው፤ ዛሬ ግን እንደዚያ ማለት አይቻልም፤ ከፍተኛ ሰብአዊ መብት ጥሰት የሚካሄድ ከሆነ ሌላው አገር ጣልቃ ገብቶ ሊያስቆመው ግዴታም አለበት።

የቀለም ቀንድ:- ጠቅላይ ሚኒስቴሩ በፓርላማ የተናገሩት ንግግር ከፌደራል ጉዳዮች ሚኒስቴር ጋር የሚጋጭ ነገር ተከስቷል ማለት ነው። ወይስ ጠቅላይ ሚኒስቴሩ ተቀባይነት የላቸውም፣ ካልሆነ ደግሞ የፌደራል ጉዳዮች ሚኒስቴር ህግና ስርዓትን ተከትሎ እየሰራ አይደለም ማለት ይቻላል?

ዶ/ር ያዕቆብ፡- እንደዚህ ማለት አይቻልም። ምክንያቱም ሀላፊነት ነው በህገ-መንግስቱ የተደነገገ ነገር ነው፤ በአለም አቀፍ ህግም የተደነገገ ነገር ነው። እንዲህ አይነት ከባድ የሰብአዊ መብት በሚጣስበት ጊዜ እኔን አይመለከተኝም ሊባል አይችልም።ይሄ ዛሬ ባይደረስ በዚህ ተግባር ላይ የተሰማሩ ባለስልጣናት ነገ አይደርስም ብለው ተዝናንተው ሊኖሩ አይችሉም።

የቀለም ቀንድ:- ሰኔ 10 የዋለው የፌደራል ፍ/ቤት 8ኛ ምድብ ችሎት በከሳሽና በተከሳሽ መካከል ያለውን ክርክር ከሳሾች በቂ ንብረት ስላሳፈሩ ጉዳያቸው በፍ/ቤት መታየት አይችልም ብሎ ሰኔ 30 ለቃል ክርክር ቀጥሯል። በኢትዮጵያ ህገ እንደ ሰው ለመከሰስም ሆነ ለመከሰስ ይህን ያህል መጠን ሀብት ያፈሩ ተብሎ ሲጠቀስ የሚችል የተቀመጠ ወይም ደግሞ ተቀርጦ የተደነገገ አንቀፅ አለ?

ዶ/ር ያዕቆብ፡- በሀብት ደረጃ እንደዚህ የተቀመጠ ህግ የለም። እኛ የከሰስነው በፍትሀብሄር ነው፤ ለደረሰባቸው የገንዘብ ከስረት ካሳ እንዲከፈል ነው። ድርጊቱ ወንጀል ነው፤ እንደሚታወቀው በወንጀል የሚከሰው መንግስት ነው፤ አቃቤ ህግ ነው። አቃቤ ህግ (መንግስት) ግን ፈቃደኛ አልሆነም። ከዚህ በፊት ለጠቅላይ ሚኒስቴሩ ለአቶ ኃይለ ማሪያም አንድ ደብዳቤ ፅፈን ነበር፤ ይሄ ጉዳይ ፍ/ቤት እንዲቀርብ፤ አቃቤ ህግ ክስ እንዲመሰርት አሳስበን ነበር።እኛም የከሰስነው በገንዘብ ነው በወንጀል ልንከስ አንችልም፤ እነዚህ ሰዎች ከቤት ንብረታቸው ሲፈናቀሉ ብዙ ገንዘብ ጠፍቶባቸዋል።ያ ገንዘብ እንዲከፈላቸው ነው። ሦስት ተከሳሾች አሉ። አንደኛው የፌደራል ጉዳዮች ሚኒስቴር ነው፤ ሁለተኛው የቤንሻንጉል ጉሙዝ ክልል ርዕሰ መስተዳድር፤ ሦስተኛው የወረዳው አስተዳዳሪ ነው። እነዚህን በጠያቂነት ነው ያቀረብናቸው። እነሱ የሰጡት መልስ ደግሞ፤ የፌደራል መንግስቱ የፌደራል ጉዳይ አይደለም፤ የክልል ጉዳይ ነው ብሎ የተከራከረው፤ ሁለቱ አካላት ደግሞ እነዚህ ሰዎች በሸፍ ደብዳቤ ከሌላ ቦታ የመጡ አይደሉም ብለው ፤ ሀብት ንብረት የላቸውም ሲሉ ተከራክረዋል።በመሰረቱ ሀብት ንብረት ባይኖራቸውም መኖር ይችላሉ።

ሀብት ንብረት የሌለው ኢትዮጵያዊ ባገሩ ሊኖር አይችልም ማለት አይደለም። ክርክራቸው በእውነት ውሃ የሚቋጥር አይደለም። የፌደራል የሚኒስቴር ተወካይ እኛን አያገባንም የሚለውም ትክክል አይደለም። እንዲያውም አንቀጽ 51 ከባድ የሰብአዊ መብት ጥሰት በተደረገበት ጊዜ በክልል ጉዳዮች የፌደራል መንግስት ጣልቃ ሊገባ ይችላል ብሎ ይደነግጋል። ይሄ ከፍተኛ የሰብአዊ መብት ጥሰት ነው።

ስለዚህ የፌደራል ጉዳይ ሚኒስቴር አያገባኝም ሊል ፈጽሞ አይችልም።

የቀለም ቀንድ:- በኢትዮጵያ ውስጥ የህገ ልዕልና ተከብሯል ማለት ይቻላል? ካልሆነ መፍትሄው ምን ሊሆን ይችላል?

ዶ/ር ያዕቆብ፡- በእኔ እይታ እስከ አሁን የህግ ልዕልና ተከብሯል ማለት አይቻልም። ምክንያቱም በየቀኑ ብዙ የህገ-መንግስት ጥሰቶች እየታዘብን ነው፤ ህጋችን ብለን የተቀበልነው ህግ በየቀኑ እየተጣሰ ነው። የህግ ልዕልና ተከብሯል ማለት በጣም አስቸጋሪ ነው፤ አልተከበረም ገና ብዙ ይቀረናል።

የቀለም ቀንድ:- እንቅስቃሴው ከአማራ ተወላጆች የፀዳ ክልሎችን የመፍጠር የፖለቲካዊ ተፅዕኖ ያለው ይመስላል፤ ይህ ዜጎች በሀገራቸው ተዘዋውረው የመኖር እና የመስራት መብት አላቸው ቢባልም ይህ ፖለቲካዊ አካሄድ፣ በህግ ዓይን?

ዶ/ር ያዕቆብ፡- ደጋግሜ እንደተናገርኩት በማያጠራጥር መልኩ ኢህአዴግ የኢትዮጵያ ህገ-መንግስት፤ ሌሎችም አለም አቀፍ ህጎችን የሚጥስ ድርጊት ነው። በተለይ የአንድ ቋንቋ ተናጋሪ ወይም የአንድ ዘር አልያም የአንድ ሀይማኖት ተከታይ ነህ ተብሎ ማፈናቀል ከባድ ወንጀል ነው። በሀገራችንም በየጊዜው እየተከሰተ ያለው ይሄ ነው፤ አሁንም እየቀጠለ ነው። በቅርብ ጊዜ እንኳን በተለያዩ ቦታዎች ሰዎች በሚናገሩት ቋንቋና በዘራቸው ምክንያት ብቻ ከቤት ንብረታቸው እየተፈናቀሉ ነው፤በዚህ ድርጊቱ ፤ መንግስት እንዴት እንደማያፍርበት ይገርመኛል፤ መንግስት አለወይ ያሰኛል። መንግስት ባለበት ሀገር ዜጋ በፈለገበት ቦታ መኖር አይችልም ማለት በእውነት መንግስት በመሬት አይደለም ማለት ያስችላል። አንዱና ዋናው የመንግስት ተግባር የህዝብን ሰላም መጠበቅና ማረጋገጥ እንጅ ታክስ ለመሰብሰብ ብቻ አይደለም፤ መንግስት የሚቋቋምበት ዋና ዓላማ የህዝብን መብት ለማስከበር ነው።

የቀለም ቀንድ:- የአዲስ አበባን ና የአዲስ አበባ ዙሪያ የኦሮሚያ ከተሞችን የጋራ ማስተር ፕላን ምክንያት በማድረግ ስተቃውሞ በወጡ ብዙ ተማሪዎች ላይ በተወሰደ ርምጃ የሞት ጉዳት ደርሷል። ርምጃው በህገ በኩል ?

ዶ/ር ያዕቆብ፡- አንድ መሳሪያ ያልያዘ ሰላማዊ ሰው መግደል ወንጀል ነው። መንግስትም ያደርገው መደረግ የሌለበትን ወንጀል ነው። እነዚህ ወጣቶች መሳሪያ አልያዙም፤ ሰላማዊ ሰልፍ ለማድረግ ከወጡ ሊያስገድል የሚችል ጉዳይ አይደለም፤ ወንጀልም አይደለም። መደረግ የነበረበት ቅሬታቸው ምንድን ነው ተብሎ መደመጥ ነበረባቸው፤ ሰላማዊ ሰልፍ አድርገው ከሆነ ሰላማዊ ሰልፉን አድርገው ቢታቸው እንዲገቡ መደረግ ነበረበት። መሳሪያ ባልያዘ ሰው ወንጀል ይፈጽማል ተብሎ ባልተጣረጠረ ሰው ላይ ጥይት መተኮስ በምንም አይነት፤ በየትኛውም ህግ ተቀባይነት የሌለው ጥፋት ነው።

የቀለም ቀንድ:-አዲስ አበባ የእኛ ብቻ ናት ለሚሉ ወገኖች ምን መልስ አለዎት?

ዶ/ር ያዕቆብ፡- አዲስ አበባ የኢትዮጵያ ዋና ከተማ ነች፤ ብሎም የአፍሪካ ዋና ከተማ ነች። ይሄ ሊሻር የሚችል ነገር አይደለም፤ ህገ-መንግስቱም በደንብ ደንግጎታል። በእርግጥ በኦሮሚያ ክልል ውስጥ በመሆኑ ኦሮሚያ የተለየ ጥቅም አለው፤ ያ ጥቅም በህግ ይወሰናል ይላል፤ ግን የወጣ ነገር የለም። አዲስ አበባ ውስጥ የሌለ ብሔረሰብ የለም፤ ስለዚህ አዲስ አበባ የኦሮሞ፣ የአማራ፣ የጉራጌ፣ የትግሬ ... ባጠቃላይ የሁላችንም ነች። ሁላችንም እዚህ ውስጥ እንኖርለን።

የቀለም ቀንድ:- የከተሞች መስፋፋትን ህገ ደንጋጌዎች ምን ይላሉ?

ዶ/ር ያዕቆብ፡- አንድ ከተማ መስፋፋት ባለበት ና አስፈላጊ በሆነበት ጊዜ መስፋፋት አለበት። ሲስፋፋ ግን ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል። ከተማው በመስፋፋቱ ገበሬዎች ይፈናቀላሉ? ሌላውስ በደል ይደርስበታል? ሁሉ፡ ቤቱ; መሬቱ; ሃብቱ; ለተነካበት ሰው ካሳ መከፈል አለበት በማለት ድንጋጌ ያስቀምጣል። በፊት ናይሮቢ ትንሽ የባቡር ጣቢያ ነበረች ። ዛሬ ግን በጣም ትልቅ ከተማ ሆናለች። የከተሞች መስፋፋት ተፍጥሯዊ ሂደት ነው። ይህንን ማስቆም አይቻልም፤ ግን በከተማው ጎረቤት ባለው ህዝብ ላይ ጉዳት እንዳይደርስ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል።

የቀለም ቀንድ:- ኢትዮጵያ በቅርቡ የከፈለ ምድር ወሃችንን ለ30 አመት በነፃ ለጅቡቲ ለመስጠት ተስማምታለች፡ ይሄ ነገር ወደብ ስለሌለን የእጅ መንሻ ሊሆን ይችላል?

ዶ/ር ያዕቆብ፡- በአለም አቀፍ ህግ የሚያስኬድ ነገር የለም። ፓርላማውም ይሁን፣ ጠቅላይ ሚኒስትሩ እንዲት ጋት የኢትዮጵያን መሬት አሳልፎ የመስጠት መብት የላቸውም። የኢትዮጵያውያን መሬትም ሆነ ውሃ በሪፈረንደም ህዝቡ ተጠይቆ ፍቃደኛ ከሆነ ሊሰጥ ይችላል። ይህ ካልሆነ ግን ተቀባይነት የሌለው ተጠያቂነትን ሊያስከትል የሚችል ስህተት ነው። ኢትዮጵያ ወደብ ስለሌላት ውሃ የምትሰጥበት ምክንያት መሰረት የሌለው ስህተት ሃሳብ ነው፤ ምክንያቱም ወደቡን የሚያስተዳድረው የዱባይ አለም አቀፍ የወደብ ድርጅት ነው፤ ወጪና ገቢውን የሚቀበለው የዱባዩ ድርጅት በመሆኑ በውሃ ምክንያት የወደብ ኪራይ አይቀንስም አይጨምርም።

የቀለም ቀንድ:- አሰብ የማን ናት? አሰብን እንደገና መጠየቅ ቢቻል ማግኘት ይቻል ይሆን?

ዶ/ር ያዕቆብ፡- በኔ ግምት ማግኘት ይቻል ይመስለኛል። ከመጀመሪያው አሰብ ወደ ኤርትራ ሲታጠፍ ስህተት ነበር። ይሄ ብዙ የሚያነጋግር ነገር ነው። በአለም አቀፍ ህግ ውስጥ የተባበሩት መንግስታት ድርጅት የወሰነው ውሳኔ አለ። በ1952 የኤርትራ ፌዴሬሽን ሲፈርስና ከኢትዮጵያ ጋር ስትዋሀድ አሰብ የኢትዮጵያ አካል ሆናለች፤በኋላ አሰብ ያለአግባብ ነው ወደ ኤርትራ የሄደችው። ሁለተኛ ደግሞ የህዝቡ ፈቃደኝነት ሳይኖር፤ ህዝቡ እየተቃወመ ሳይፈቅድ ነው፤ ለኤርትራ የተሰጠችው። ደፈር ብሎ የሚጠይቅ መንግስት ከተገኘ አሰብን በርግጠኝነት በድርድርም ሆነ በሌላ መንገድ ማግኘት ይቻላል።